โครงการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเศษผ้าหม้อฮ่อมเหลือทิ้งจากการตัดเย็บ เพื่อความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มร้านค้าผ้าหม้อฮ่อม บ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่

The project Design and Development Home decoration form Mauhom fabric for Environmental sustainability of the Mauhom store Thung Hong, Phrae

หัวหน้าโครงการวิจัย กิ่งกาญจน์ พิจักขณา

ผู้ร่วมวิจัย มานิตย์ แก้ววงษ์ศิริ

เสาวลักษณ์ คงคาฉุยฉาย

ประชา พิจักขณา

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

โครงการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเศษผ้าหม้อฮ่อมเหลือทิ้งจากการตัดเย็บ เพื่อความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มร้านค้าผ้าหม้อฮ่อม บ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่

The project Design and Development Home decoration form Mauhom fabric for Environmental sustainability of the Mauhom store Thung Hong, Phrae

หัวหน้าโครงการวิจัย กิ่งกาญจน์ พิจักขณา

ผู้ร่วมวิจัย มานิตย์ แก้ววงษ์ศิริ

เสาวลักษณ์ คงคาฉุยฉาย

ประชา พิจักขณา

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ชื่อเรื่อง : โครงการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเศษผ้าหม้อฮ่อมเหลือทิ้งจากการตัดเย็บ เพื่อความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มร้านค้าผ้าหม้อฮ่อม บ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่
ผู้วิจัย : กิ่งกาญจน์ พิจักขณา, มานิตย์ แก้ววงษ์ศิริ, ประชา พิจักขณา
และ เสาวลักษณ์ คงคาฉุยฉาย
พ.ศ. : 2561

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานโครงการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเศษผ้าหม้อฮ่อมเหลือทิ้งจากการตัดเย็บ เพื่อความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มร้านค้าผ้าหม้อฮ่อม บ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของจังหวัดแพร่และศึกษาถึงภูมิปัญญา กระบวนการผลิตผ้าหม้อฮ่อมของ บ้านทุ้งโฮ้ง จังหวัดแพร่ เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเศษผ้าหม้อฮ่อมเหลือทิ้งจากการตัดเย็บ สู่ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มร้านค้าผ้าหม้อฮ่อมบ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่ และออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อม ให้มีอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของจังหวัดแพร่ และมาตราฐานอุตสาหกรรม ที่สามารถใช้สอยในชีวิตประจำวันได้ และส่งออกสู่ตลาดสากลได้

มีการดำเนินการวิจัยโดยการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นด้วยการทบทวนวรรณกรรม เอกสาร แนวคิด และทฤษฎีเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างกรอบการวิจัย การสร้างตัวแปร ตัวชี้วัด รวมถึงแนวทางการดำเนินการวิจัย โดยแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานี้ ลงสำรวจพื้นที่กลุ่มกลุ่มร้านค้า และกลุ่มผลิตผลิตภัณฑ์จากเศษผ้าหม้อฮ่อมเหลือทิ้ง บ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่ บ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่เพื่อใช้เป็นกรณีศึกษา เพื่อศึกษาตัวแปรในการออกแบบผ่านคุณลักษณะทางกายภาพของการออกแบบผลิตภัณฑ์จากเศษผ้าหม้อฮ่อม ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการแบ่งกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยแยกกลุ่มของลักษณะบุคคลที่มีคุณสมบัติที่ทำให้เกิดความแตกต่างในการรับรู้รูปแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากผ้าหม้อฮ่อมที่สื่อถึงเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ ของจังหวัดแพร่ ด้วยการผสมผสานรูปแบบสมัยใหม่ไปสู่การออกแบบสมัยใหม่ และทำการเลือกกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาตัวแทนจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม กลุ่มที่มีพื้นฐานทางศิลปะ จำนวน100 คน เพื่อเป็นตัวแทนกลุ่มที่มีการรับรู้ด้านศิลปะ โดยการสุ่มตัวอย่างในกลุ่มนี้ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย(Simple Random Sampling) โดยเลือกตัวอย่างของนักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาออกแบบ จากนั้นใช้ตารางเลขสุ่ม จนได้กลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวนที่ต้องการ และกลุ่มที่ไม่มีพื้นฐานทางศิลปะ จำนวน 100 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) เพื่อให้ได้ตามลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ จากนั้นจึงสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ต่อไปให้ครบตามจำนวนที่ต้องการ ณ จุดที่มีการเก็บรวมรวมข้อมูล จึงได้ผลสรุปคือ ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งเพศชายและหญิงมีจำนวนใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจส่วนตัว อายุเฉลี่ย 32 ปี รายได้เฉลี่ย 28,000 บาท ในปัจจุบันผู้ตอบแบบสอบถามใช้งานผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อมน้อยมาก ใช้บ้างบางผลิตภัณฑ์ เนื่องจากมีความคิดเห็นโดยส่วนใหญ่ว่าผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อมแบบเดิมไม่มีความสวยงามน่าใช้ และเห็นด้วยมากถ้าผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อมมีการออกแบบและพัฒนาให้เป็นของตกแต่งบ้านให้มีประโยชน์ใช้สอยและรูปแบบที่ทันสมัยมากขึ้น มีความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์ของ

ตกแต่งบ้านด้วยการนำเศษผ้ามาผลิต พรมเช็ดเท้าหรือใช้ตกแต่งห้องต่างๆ และโคมกรอบรูปจากการย้อมสีหม้อฮ่อมเป็นลวดลายหลากสีและมีการนำเศษผ้ามาประดิษฐ์เป็นรูปแบบต่างๆ และถุงใส่ของเอนกประสงค์โดยนำเศษผ้ามัดย้อมหม้อฮ่อมมาทำ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องสีสันส่วนประกอบในการตกแต่สีใดที่เหมาะสมในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อม มีความคิดเห็นว่าในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเศษผ้าหม้อฮ่อมควรมีวัสดุผ้า และโลหะมาเป็นส่วนประกอบ ควรมีกรรมวิธีตกแต่งด้วยวิธีปักลวดลายและตกแต่งด้วยมือ ใช้สแตนเลสและไม้เป็นตัวโครงสร้าง มีการออกแบบให้มีลักษณะรูปทรงเรขาคณิตเพื่ออำนวยความสะดวกในการผลิตและเป็นรูปทรงที่มาตรฐานเรียบหรูสามารถใช้ในการตกแต่งให้เข้ากับการตกแต่งได้ง่าย โดยออกแบบให้มีสไตล์แบบ Contemporary ความเห็นของผู้บริโภคและผู้ผลิตมีความเห็นที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันในเรื่องรูปแบบผลิตภัณฑ์ โดยค่าความแปรปรวนที่ได้จากสถิติ ผลิตภัณฑ์ที่ 1 มีความแตกต่างกับผลิตภัณฑ์ที่ 2 และมีความแตกต่างกับผลิตภัณฑ์ที่ 3 รวมทั้งผลิตภัณฑ์ที่ 2 มีความแตกต่างกับผลิตภัณฑ์ที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จำนวน 3 หัวข้อ ได้แก่ ความเหมาะสมของรูปทรง, ความเหมาะสมของลวดลายจักสานจากการย้อม,ความเหมาะสมของสีที่นำมาใช้ส่วนผลิตภัณฑ์ที่ 1 มีความแตกต่างกันกับผลิตภัณฑ์ที่ 2 และผลิตภัณฑ์ที่3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จำนวน 1 หัวข้อ ได้แก่ความสวยงามและไม่มีความแตกต่างกัน จำนวน 3 หัวข้อได้แก่ ความเหมาะสมของขนาดสัดส่วน, ความเหมาะสมของวัสดุที่ใช้มาเป็นส่วนประกอบ, ความเหมาะสมของประโยชน์ใช้สอย ผลการวิเคราะห์การประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน หัวข้อ ได้แก่ความสวยงามและไม่มีความแตกต่างกัน จำนวน 3 หัวข้อได้แก่ ความเหมาะสมของขนาดสัดส่วน, ความเหมาะสมของวัสดุที่ใช้มาเป็นส่วนประกอบ, ความเหมาะสมของประโยชน์ใช้สอยผลการวิเคราะห์การประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน จากผ้าหม้อฮ่อมของกลุ่มร้านค้าผ้าหม้อฮ่อม บ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่ เห็นได้ว่า ในภาพรวมผู้บริโภคมีความความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ระดับดี ผลการวิเคราะห์การประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากผ้าหม้อฮ่อม เห็นได้ว่าในภาพรวมผู้บริโภคมีความความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ระดับดี ส่วนในรายข้อย่อยมีความความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ระดับดีทุกข้อเช่นกัน

คำสำคัญ : ของตกแต่งบ้าน, ผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อม, อัตลักษณ์และเอกลักษณ์

Research Title : **The project Design and Development Home decoration form Mauhom fabric for Environmental sustainability of the Mauhom store Thung Hong, Phrae**

Researcher : **Kingkarn Pijukkana, Manit Kaewwongsiri, Pracha Pijukkana, Soawaluck kongkachuichay**

Fiscal Year : **2018**

Abstract

This research studies the basic project design and development of products, from decorative Mauhom fabric. To environmental sustainability Of fabric form of the Mauhom store Thung Hong, Phrae, which aims to study theories about the identity and the identity of the province and the study of wisdom. The fabric Mauhom store Thung Hong, Phrae to develop and promote products from decorative pots rag Horm waste from sewing. Environmental sustainability Of fabric stores Mauhom fabric Ban Thung Hong Phrae and product design and development from a Mauhom fabric the identity and the identity of the province. And industry standard The usable in everyday life. And export to the international market have had to carry out research by gathering information by reviewing the documents, literary theory to guide the creation of the research. Creating a variable indicators include guidelines for conducting research on theory and research-related education. Explore the area of the store. And the manufacture of products from fabric scraps leftover Mauhom fabric**.** Ban Thung Hong Phrae Province as a case study. The variables in the design of the physical characteristics of the product design fabric Mauhom. The researchers then used the method of segmenting specific examples. Characterized by a separate group of qualified individuals who make a difference in the perception of the product form a decorative Mauhom fabric of the media reflects the uniqueness and identity. Phrae by a combination of modern style to modern design. And selecting a sample To find a representative sample of both groups. The group has a background in art to represent a group of 100 people who have been in the arts. The sampling in this group were selected using simple random sampling (Simple Random Sampling) by selecting a sample of students in the field of design. Then, using a table of random numbers The sample has reached the required number. And that there is no basis for artistic research of 100 people by means of random sampling quota (Quota Sampling) to obtain the desired characteristics of the sample. Then accidental

sampling (Accidental Sampling) to the full amount required at the point of data collection. The result is Both male and female respondents with a similar number. Most are employed an average age of 32 years, the average income of 28,000 baht respondents currently use a product developed by a very small Mauhom. Use some products Since the majority opinion that products from fabric pot without conventional Horm beautiful. And see if the product from a Mauhom is designed to provide a decorative, functional and modern style more. Demand for products with a decorative fabric production. Doormat or in a furnished room. Lamps and picture frames from the dye pot Horm is patterned and multicolored rag has to be fabricated into various forms. And a bag of chips, led by versatile tie dye pot comes Horm. Respondents commented on the color component to fall, but the colors are appropriate in the design and development of products from fabric Mauhom. Opinion that the design of decorative fabric Hom pot should have a fabric material. And metal components Treatment should be decorated with embroidered and decorated by hand. Using stainless steel and wood structure. Designed to resemble the geometry to facilitate the production and standard shapes can be used to fine finishing to finishing it. Contemporary style designed to have an opinion of consumers and manufacturers are of the opinion that it is in the same form in the product. The variance from the Statistical Product 1 has different products and 2 are different products 3 products including the two have differences with 3 significant at 0.05 number. 3. Topics include the right shape, the right of patterned woven from dyed. , The suitability of the paint used on the products one is different with 2nd and 3rd. Significant at 0.05 Number 1 are beautiful and there is a difference of 3 topics, including the appropriateness of the portion size, the appropriateness of the materials used as components, the appropriate functional analysis assessment. satisfaction of consumers with products of home furnishings. From a pot of fabric stores Mauhom Ban Thung Hong pot Phrae seen that overall consumer satisfaction with the product is quite good. The analysis assessed consumer satisfaction with products, decorative fabric Mauhom. Shows that overall consumer satisfaction with the product is quite good. The clause in the satisfaction level of all products as well.

Keywords : Home decoration, fabric Mau hom, identity

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเล่มนี้เกิดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางและสร้างสรรค์งานออกแบบที่เน้นถึงความเป็นเอกลักษณ์ ส่งเสริมและพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อม ตั้งแต่กระบวนการคัดเลือกประเภทของเศษผ้าหม้อห้อมที่มีทั้งผ้าหม้อห้อมผืน ผ้าหม้อห้อมมัดย้อม ให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของจังหวัดแพร่ ตลอดจนการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับคุณลักษณะของผ้าหม้อห้อม ซึ่งเป็นการออกแบบของตกแต่งบ้านที่มีการใช้งานเป็นประจำและมีความนิยมเกือบทุกบ้าน อาทิเช่น พรมเช็ดเท้า กรอบรูปขนาดใหญ่แขวนผนัง ถังใส่ของเอนกประสงค์ ที่มีการออกแบบเรียบง่ายเหมาะกับการใช้งานได้กับบ้านทุกรูปแบบและมีการนำเอาวัสดุอื่นๆเช่น กระดุมไม้ เครื่องเงิน กระพวนผ้า ที่มีความสอดคล้องกับงานออกแบบให้เข้ากับเชิงพื้นที่จังหวัดแพร่เพื่อเพิ่มความหลากหลายและเหมาะกับการผลิตและทนทานต่อการตกสีเพื่อสะดวกในการดูแลรักษา ตลอดให้มีความเกี่ยวเนื่องกับกิจกรรมวัฒนธรรมต่างๆ และคำนึกถึงมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ที่สามารถส่งออกสู่ตลาดสากลได้โดยโครงการนี้เน้นการส่งเสริมและพัฒนาด้านการออกแบบ ให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหม้อฮ่อมทุ่งเจริญย้อมสี และร้านค้าผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อห้อมทั้งหมดของบ้านทุ้งโฮ้ง จังหวัดแพร่ให้มีการพัฒนางานหัตถกรรมพื้นบ้านให้ดียิ่งๆขึ้นไปอีกด้วย

การวิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยการสนับสนุนทุนวิจัยจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ขอขอบพระคุณ คุณประภาพรรณ ศรีตรัย หรือ “ป้าเหงี่ยม”ประธานกลุ่มชุมชนหม้อห้อมทุ่งเจริญย้อมสีธรรมชาติ จังหวัดแพร่ และกลุ่มร้านค้าทุกร้านของบ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่ที่ให้คำปรึกษาและข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยนี้ ขอขอบพระคุณบุคลากรคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจตลอดการทำวิจัย และขอขอบคุณพี่ ป้า น้า อาทุกๆท่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและสละเวลาในการทดสอบเป็นอย่างดี ตลอดจนขอขอบคุณผู้ที่ให้ความร่วมมือและให้ความอนุเคราะห์ทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวไว้ในที่นี้

ท้ายสุดคุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากงานวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้เป็นแนวทางเกี่ยวกับการออกแบบของตกแต่งบ้านจากผ้าหม้อฮ่อมให้สื่อถึงความเรียบง่ายและเป็นเอกลักษณ์ของชาวจังหวัดแพร่และทุกท่านที่มีความสนใจและเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบต่อไป

กิ่งกาญจน์ พิจักขณาและคณะ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... IIII
กิตติกรรมประกาศ..... V
สารบัญ..... VI
สารบัญตาราง..... IX
สารบัญรูป........ X
บทที่ 1 บทนำ..... 1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย..... 6
1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย..... 7
1.4 กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย..... 7
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 8

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 9
2.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับภูมิประเทศและข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบ้านทุ้งโฮ้ง จังหวัดแพร่..... 9
2.2 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มร้านค้าผ้าหม้อห้อม บ้านทุ้งโฮ้ง จังหวัดแพร่..... 9
2.3 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาและคุณสมบัติของผ้าหม้อฮ่อม..... 16
2.4 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์..... 19
2.5 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับของตกแต่งบ้านจากผ้าไทย..... 22
2.6 สรุปการทบทวนวรรณกรรมเพื่อนำไปใช้ในงานวิจัย..... 25

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย..... 26
3.1 ขั้นตอนการวิจัย..... 26
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 28
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บข้อมูล..... 28
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล..... 29
3.5 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 29

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 30
4.1 ผลการศึกษาข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้ในการหาความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย..... 30
4.2 ผลการวิเคราะห์การออกแบบและพัฒนาของตกแต่งบ้านจากผ้าหม้อฮ่อม..... 34
4.3 ผลการศึกษาข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้ในการหาความพึงพอใจจากผู้ผลิต..... 37

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

4.4 ผลการวิเคราะห์การประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากผ้าหม้อฮ่อม.....40

บทที่ 5 อภิปรายผลและสรุปผลการวิจัย.....41

5.1 อภิปรายผลและสรุปการวิจัย.....41

5.1 ข้อเสนอแนะการวิจัย.....42

บรรณานุกรม.....43

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก ผลงานการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อม

ภาคผนวก ข การลงพื้นที่ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล

ประวัติผู้วิจัย.....57

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนเพศ อาชีพ อายุ และรายได้ ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....30
ตารางที่ 4.2 แสดงความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถาม.....31
ตารางที่ 4.3 แสดงความคิดเห็นของข้อมูลการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน.....32
ตารางที่ 4.4 แสดงการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภค.....34
ตารางที่ 4.5 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของผลิตภัณฑ์ 3 รูปแบบโดยผู้บริโภค.....35
ตารางที่ 4.6 แสดงการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ผลิตจากการใช้แบบสอบถาม.....37
ตารางที่ 4.7 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 รูปแบบ.....38
ตารางที่ 4.8 แสดงการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้บริโภค.....40

สารบัญรูป

หน้า

รูปที่ 1.1 แสดงลักษณะของเอกลักษณ์ประจำจังหวัดแพร่.....1
รูปที่ 1.2 แสดงถังสีย้อมหม้อฮ่อมธรรมชาติจากต้นห้อม.....2
รูปที่ 1.3 แสดงภาพแสดงลักษณะของเครื่องกายจากผ้าหม้อฮ่อมสีพื้นและพิมพ์ลาย.....3
รูปที่ 1.4 แสดงลักษณะผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าหม้อฮ่อม ร้านหม้อฮ่อม บ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่.....4
รูปที่ 1.5 แสดงลักษณะของการย้อมผ้าหม้อฮ่อมด้วยลวดลายพิมพ์ลาย.....5
รูปที่ 1.6 แสดงภาพกรอบการวิจัย.....7
รูปที่ 2.1 แสดงลักษณะแผนที่ตำแหน่งที่ตั้งของจังหวัดแพร่.....10
รูปที่ 2.2 แสดงลักษณะของเอกลักษณ์ประจำจังหวัดแพร่.....12
รูปที่ 2.3 แสดงภาพป้ายสหกรณ์หม้อฮ่อมทุ่งโฮ้งแพร่ ซึ่งตั้งอยู่โซนตลาดร้านค้าหม้อห้อม.....14
รูปที่ 2.4 แสดงภาพลักษณะร้านค้าขายผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อห้อม บ้านทุ้งโฮ้ง จังหวัดแพร่.....14
รูปที่ 2.5 แสดงภาพผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่มของร้านค้า บ้านทุ้งโฮ้ง จังหวัดแพร่.....15
รูปที่ 2.6 แสดงภาพผ้าหม้อห้อมที่ทำการฟอกสีเรียบร้อยแล้ว.....15
รูปที่ 2.7 แสดงภาพการตกแต่งบ้านจากผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมหรือผ้าย้อมคราม.....23
รูปที่ 2.8 แสดงภาพเฟอร์นิเจอร์จากผ้าไทย.....24
รูปที่ 2.9 แสดงภาพผ้าม่านผ้าไหมเข้าชุดกับโซฟาผ้าไหม.....25

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดแพร่เป็นจังหวัดภาคเหนือของประเทศไทย อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลประมาณ 155 เมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 555 กิโลเมตร เป็นจังหวัดที่มีภูเขาล้อมรอบทั้งสี่ทิศ มีแม่น้ำยมเป็นลำน้ำที่สำคัญที่สุดของจังหวัดแพร่ต้นกำเนิดจากเทือกเขาผีปันน้ำ อำเภอปง จังหวัดพะเยา เมืองแพร่ เป็นเมืองเก่าเมืองหนึ่งในภาคเหนือของประเทศไทย ประวัติการสร้างเมือง ไม่มีจารึกในที่ใดที่หนึ่งโดยเฉพาะ การศึกษาเรื่องราวของเมืองแพร่ จึงต้องอาศัยหลักฐานของเมืองอื่น เช่น พงศาวดารโยนก ตำนานเมืองเหนือ ตำนานพระธาตุลำปางหลวง และศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช เป็นต้น มีสถานที่ท่องเที่ยวชื่อดังเป็นที่รู้จัก อาทิเช่น พระธาตุช่อแฮ บ้านประทับใจ วนอุทยานแพะเมืองผี พระธาตุพระลอ อุทยานแห่งชาติเวียงโกศัย ฯลฯ และมีผ้าหม้อห้อม ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดแพร่ที่นักท่องเที่ยวหรือแขกที่มาเยือนจังหวัดต้องหาซื้อไปเป็นของฝากหรือใช้สอยกันอย่างแพร่หลาย เพราะสื่อถึงศิลปและวัฒนธรรมล้านนาของชาวเหนือที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดแพร่อย่างแท้จริง (สำนักงานปลัดอำเภอ จังหวัดแพร่.)

รูปที่ 1.1 แสดงลักษณะของเอกลักษณ์ประจำจังหวัดแพร่
ที่มา : คู่มือการท่องเที่ยวจังหวัดแพร่

ผ้าม่อฮ่อม เป็นผ้าพื้นเมืองที่สำคัญของจังหวัดแพร่ คำว่าม่อฮ่อม เขียนได้หลายแบบเช่น ม่อห้อม,หม้อฮ่อม,หม้อห้อม ซึ่งแล้วแต่ใครจะนำมาใช้ แต่ ความหมายที่แท้จริงนั้น เหมือนกันทุกคำ คือ เสื้อผ้าที่มีสีครามที่เกิดจากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษชาวไทย เป็นการใช้ผ้าฝ้ายที่ได้จากการทอ ย้อมด้วยสีครามที่ได้จากต้นฮ่อมหรือต้นคราม จะได้ผ้ามีสีเดียวกันตลอดทั้งผืน ปัจจุบันนำมาตัดเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น กางเกง กระโปรง เสื้อ ผ้าเช็ดหน้า เป็นต้น งานเทศกาลต่างๆ เช่น ลอยกระทง ,สงกรานต์ ,วันขึ้นปีใหม่ , งานบุญประจำปี , งานไหว้พระธาตุ , การท่องเที่ยว และอื่นๆ อีกมากมาย ม่อฮ่อมเป็นที่นิยมในการสวมใส่ของคนภาคเหนือ และของคนทั่วประเทศ ซึ่งแสดงได้ถึงเอกลักษณ์ผ้าไทยที่เหมาะกับทุกเพศ เสื้อผ้าที่เกิดจากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษในแบบของสีครามม่อฮ่อม ต้นฮ่อม หรือต้นคราม เป็นพืชล้มลุกในตระกูล คราม ซึ่งชาวทุ่งโฮ้งนำเอาส่วนที่เป็นลำต้น และใบมาหมักในหม้อที่บรรจุน้ำตามกรรมวิธีที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ ทำให้ได้น้ำสีคราม ที่จะนำมาย้อมผ้าขาวให้เป็นผ้าคราม ที่เรียกกันว่า ผ้าม่อฮ่อม ซึ่งเป็นผ้าที่ชาวแพร่ และคนทั่วประเทศ นิยมใช้ทุกเพศทุกวัย ไม่เว้นแม้แต่ชาวต่างประเทศ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ชาวต่างประเทศได้นิยมชมชอบในผ้าม่อฮ่อม กันอย่างมาก (ภาววินี อินทวิวัฒน์. 2555)

ซึ่งจังหวัดแพร่นั้นยังเป็นแหล่งกำเนิดของผ้าหม้อฮ่อม ความเป็นมาของผ้าหม้อฮ่อมเกี่ยวข้องกับประวัติของบ้านทุ่งโฮ้ง ซึ่งเป็นแหล่งผลิตผ้าหม้อฮ่อมแหล่งใหญ่ที่สุดและมีชื่อเสียงที่สุดของจังหวัดแพร่ ชาวบ้านทุ่งโฮ้งเป็นกลุ่มชนที่มีเชื้อสายลาวพวน ซึ่งได้อพยพเข้ามาอยู่ที่บ้านทุ่งโฮ้งนานแล้ว และได้นำเอาวัฒนธรรมการทอผ้าและการย้อมผ้า โดยใช้ต้นและใบห้อมมาย้อม ทำให้ผ้าฝ้ายเกิดเป็นสีครามหรือสีกรมท่า ซึ่งเป็นการย้อมแบบดั้งเดิม แต่ไม่มีหลักฐานการบันทึกว่า เริ่มทำกันมาตั้งแต่เมื่อไหร่ แต่คาดว่าน่าจะมีการทำมาหลายชั่วอายุคน โดยการทำสืบทอดกันมาตั้งแต่รุ่น พ่อ – แม่ ซึ่งผ้าหม้อฮ่อมในอดีตผ้าหม้อฮ่อมเป็นผ้าฝ้ายทอมือ ที่นำดอกฝ้ายขาวมาทำเป็นเส้นใยแล้วทอด้วยกี่พื้นเมืองเป็นผ้าพื้นสีขาว หลังจากนั้นจึงนำไปตัดเย็บให้เป็นเสื้อแบบต่าง ๆ กางเกงเตี่ยวสะตอ จากนั้นนำมาย้อมในน้ำห้อมที่ได้จากการหมักต้นห้อมเอาไว้ในหม้อใน ปัจจุบันมีการทอผ้าด้วยกี่แบบพื้นเมืองน้อยลงทำให้ผ้าทอมีราคาแพง ในการตัดเย็บเสื้อผ้าหม้อห้อมจึงมีการใช้ผ้าดิบจากโรงงานตัดเย็บ ย้อมด้วยน้ำห้อมธรรมชาติหรือสีหม้อฮ่อมวิทยาศาสตร์มากกว่าในอดีตที่ผ่านมา

รูปที่ 1.2 ถังสีย้อมหม้อฮ่อมธรรมชาติจากต้นห้อม

ที่มา: ศูนย์การเรียนรู้การอนุรักษ์และศึกษาการย้อมสีธรรมชาติจากต้นห้อม

เอกลักษณ์ของผ้าหม้อฮ่อมเมืองแพร่ ชาวเหนือโดยทั่วไปรู้จักผ้าหม้อห้อมเมืองแพร่กันเป็นอย่างดี และนิยมใช้อย่างแพร่หลาย เนื่องจากเป็นผ้าฝ้ายที่มีความทนทาน เนื้อผ้ามีน้ำหนักเบา ทำให้สวมใส่สบายไม่ร้อนเกินไป และสีย้อมเข้มทำให้ไม่เปื้อนง่าย เมื่อสวมใส่ทำงานในไร่นาแล้วนำมาซักยังคงดูสะอาด ประกอบกับรูปแบบของการตัดเย็บเป็นแบบเรียบง่าย คนทุกวัย จึงสามารถใช้ได้ นอกจากนี้เสื้อผ้าหม้อฮ่อมยังเป็นผ้าที่ดูแลรักษาง่าย อีกครั้งราคาไม่แพงเกินไป สามารถใส่ได้ในหลายโอกาส

รูปที่ 1.3 แสดงลักษณะของเครื่องกายจากผ้าหม้อฮ่อมสีพื้นและพิมพ์ลาย
ที่มา: ร้าน อุดมผล หม้อห้อม ตำบลทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่

หมู่บ้านทุ่งโฮ้ง เป็นหมู่บ้านในเขตอำเภอเมือง ที่มีผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน ขึ้นชื่อมาก ได้แก่ ผ้าม่อฮ่อม ซึ่งถือกันว่ามีเนื้อดี ทนทาน และสวยงาม นักท่องเที่ยว นิยมซื้อหาไว้ เป็นของที่ละลึก การเดินทาง ใช้เส้นทางสาย แพร่-น่าน ไปประมาณ ๔ กิโลเมตร มีร้านค้าขายผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อมเรียงรายสุดทางข้างทางซึ่งเป็นผลิตผลของกลุ่มชาวบ้านที่ตัดเย็บและส่งขายตามร้านค้าหน้าถนนในบางส่วน แต่ส่วนใหญ่ร้านค้าจะมีโรงผลิตภัณฑ์เล็กเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กทำกันครอบครัว หรือบางร้านมีขนาดใหญ่มีฐานะการผลิตใหญ่อาจมีลูกจ้างช่วยในการผลิตภัณฑ์ผลิตภัณฑ์หลากหลายคน จึงมีผลิตภัณฑ์ประเภทเสื้อผ้าที่หลากหลายรูปแบบเป็นที่ตื่นตาตื่นใจของนักท่องเที่ยวและจังหวัดใกล้เคียง เป็นที่ชื่นชอบในการสวมใส่เสื้อหม้อฮ่อมที่เป็นอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของจังหวัดแพร่และเอกลักษณ์ของชาวล้านนา

รูปที่ 1.4 แสดงลักษณะผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าหม้อฮ่อม ร้านหม้อฮ่อม บ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่
ที่มา : https://bambb.wordpress.com/2011/01/ จังหวัดแพร่

บ้านทุ่งโฮ้งหรือไทยพวนบ้านทุ่งโฮ้ง ตามคำบอกเล่าของผู้เฒ่า ผู้แก่และจากการค้นคว้าในหนังสือประวัติศาสตร์พบว่า อพยพมาจากเมืองพวน แขวงเมืองเชียงราย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประมาณ พ.ศ. 2360 – 2380 ไทยพวนบ้านทุ่งโฮ้ง หรือชื่อเดิมเรียกว่า บ้านทั่งโฮ้ง “คำว่าทั่ง” หมายถึง ทั่วที่รองรับการตีเหล็ก คำว่า “โห้ง” เป็นภาษาไทยพวน หมายถึงสถานที่เป็นแอ่งลึกลงไป คนพวนว่า “มันโห้งลงไป” สมัยก่อนนั้นคนพวนบ้านทุ่งโฮ้งจะมีเตาตีเหล็กกันแทบทุกหลังคาเรือน เขาจึงเรียกว่า “บ้านทั่งโห้ง” ส่วนคำว่า “ทุ่งโฮ้ง” คงจะเป็นคำเพี้ยงจากคำว่า “ทั่งโห้ง”(https://bambb.wordpress.com/2011/01/ จังหวัดแพร่) ซึ่งเป็นต้นกำเนิดในการจัดทำผ้าหม้อฮ่อมเป็นที่แรกด้วยการย้อมหลากหลายวิธีการ แต่เน้นเป็นการตัดเย็บเสื้อผ้าเพื่อสวมใส่เป็นส่วนใหญ่และมีการทำย้อมด้วยวิธีพิมพ์ลายเพื่อเป็นลายสำเร็จในการใช้ประโยชน์ของลายในการตัดเย็บเสื้อผ้าให้สวยงาม ปัจจุบันผ้าหม้อฮ่อมบ้านทุ่งโฮ้งยังไม่มีความใหม่ของสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ที่ทันสมัยมากนัก อย่างไรก็ตามบ้านทุ่งโฮ้งยังคงต้องการ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เกิดความหลากหลายประโยชน์ใช้สอยให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการขยายตลาดให้หลากหลายและคนทุกเพศทุกวัยสามารถใช้ได้

รูปที่ 1.5 แสดงลักษณะของการย้อมผ้าหม้อฮ่อมด้วยลวดลายพิมพ์ลาย
ที่มา : https://bambb.wordpress.com/2011/01/ จังหวัดแพร่

จากปัญหาดังกล่าวจึงเป็นแรงให้ผู้วิจัยในฐานะของนักออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มีประสบการณ์มาแล้ว เกือบ 20ปี เล็งเห็นถึงความสำคัญของภูมิปัญญาอันนี้ ซึ่งเราจะเห็นได้ว่าผ้าหม้อห้อมนอกจากจะเป็นสิ่งเดียวที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดแล้ว ยังเป็นเครื่องหมายสำคัญที่บ่งบอกความเป็นผ้าพื้นเมืองเหนือที่คนในประเทศและต่างประเทศรู้จัก ในฐานะที่เป็นการตัดเย็บเป็นเครื่องนุ่งห่ม และมีของเครื่องใช้บ้างไม่มากนัก ในฐานะที่ผู้วิจัยเองซึ่งเป็นคนพื้นถิ่นและกำเนิดที่จังหวัดแพร่ จึงเล็งเห็นความสำคัญและเกิดความหวงแหนในภูมิปัญญาดั่งเดิมของผ้าหม้อห้อม ซึ่งจะเห็นว่าในปัจจุบันผ้าหม้อห้อมยังขาดการส่งเสริมและพัฒนาในด้านของรูปแบบที่ทันสมัย คุณภาพที่ได้มาตราฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน และยังขาดความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคสมัยปัจจุบันต้องการของผู้บริโภค และขาดโอกาสในการส่งออกสินค้าเพื่อขยายตลาดสู่สากลได้ ซึ่งอาจต้องมีการพัฒนาให้ผ้าหม้อฮ่อมมีการพัฒนาให้หลากหลายมากกว่าเครื่องนุ่งห่ม ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการนำมาพัฒนาเป็นของตกแต่งบ้านที่นำเศษผ้าที่เหลือจากการตัดเย็บเครื่องนุ่งห่มเหล่านั้นมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด

ในปัจจุบันตลาดของใช้/ของตกแต่งบ้าน (homewares) ในสหราชอาณาจักรมีมูลค่าประมาณ 11.0 พันล้านปอนด์ โดยเป็นตลาดค้าปลีกมากที่สุด มีบริษัทค้าปลีกที่เป็นผู้นำตลาดประมาณ 10 ราย ซึ่งรวมแล้วมีส่วนแบ่งตลาดกว่าร้อยละ 40 โดย Home Retail Group มีส่วนแบ่งตลาดสูงสุด ในปี 2555 ผู้บริโภคจะให้ความสำคัญในการเลือกซื้อสินค้าโดยเน้นความคุ้มค่า value for money และดีไซน์ในการเลือกซื้อสินค้า (สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงลอนดอน. 2557.)

ซึ่งของของตกแต่งบ้านมีความเหมาะสมในการจักสานพลาสติก เนื่องจากมีมากมายหลายประเภทหลากหลายชนิด และมีความเป็นไปได้ในการผลิตที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ที่ทำอยู่เดิมและความสามารถของชุมชน นอกจากนั้นงานวิจัยนี้ยังได้นำเศษผ้าที่เหลือทิ้งจากการตัดเย็บที่มีจำนวนมากนั้นมาใช้ประโยชน์ในการออกแบบของตกแต่งบ้านให้มีมูลค่าเพิ่มและมีความสมัย และนอกจากนั้นยังเป็นการช่วยกันสร้างความยั่งยืนให้กับสิ่งแวดล้อมที่นำเศษผ้าไปทำลายด้วยวิธีต่างๆอาจเกิดเป็นมลภาวะเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า Eco Life Style สร้างโอกาสทางการตลาดที่กระแสโลกธุรกิจขณะนี้หันมาให้ความสำคัญกับสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อม

มากขึ้น โดยอาศัย Green Concept เป็นจุดขาย ทำให้โอกาสทาง การตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมเปิดกว้างมากขึ้นไปด้วย ประกอบกับเทรนด์ของการดำเนินชีวิตประจำวัน ของผู้คนในยุคของการมีส่วนร่วมเพื่อลดภาวะโลกร้อน ก็เป็นอีกหนึ่งอิทธิพลที่ทำให้ผู้บริโภคยอมรับและสนใจผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น สอดคล้องกับไลฟ์สไตล์ของการอยู่อาศัยแบบพอเพียง“ผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมที่ผู้บริโภคต้องการ ต้องมีดีไซน์สวยงาม ใช้ประโยชน์ได้จริง ลดใช้พลังงาน และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งยังต้องมีความปลอดภัย ทำให้คุณภาพชีวิตของผู้ใช้ดีขึ้น” (Green Network April 2010,p.28).ซึ่งผลกระทบจากภาวะโลกร้อนที่เรานั้นทราบกันดีจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย หรือแม้กระทั่งผลกระทบที่เป็นนามธรรมที่ปรากฏให้เห็นจากภัยภิบัติที่เกิดขึ้นอยู่ต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นในประเทศหรือต่างประเทศนั้น ซึ่งเราเป็นหนึ่งในประชากรของโลกที่สามารถหยุดหรือไม่ให้สภาวะการณ์ของโลกเลวร้ายไปมากกว่านี้และขณะนี้ถึงแม้ว่ากระแสการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจะอ่อนลงไปแล้วก็ตาม แต่ผลกระทบยังเกิดขึ้นอยู่ตลอดมาจากการเกิดภัยภิบัติแต่ละวันแต่ละประเทศที่แสดงให้เห็นอย่างไม่หยุดหย่อนไปเลยทีเดียว และเพื่อรับมือกับผลกระทบของภาวะโลกร้อน และก้าวสู่การมีไลฟ์สไตล์ที่มีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพื่อให้สิ่งแวดล้อม กลายเป็นคีย์สำคัญของการก้าวสู่การดำเนินธุรกิจภายใต้ Green Concept เพื่อช่วยเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ซึ่งเป็นหน้าที่หลักสำคัญที่ออกแบบให้สามารถ เป็นทางเลือกที่สำคัญของผู้บริโภคในการเลือกซื้อ และผู้ออกแบบต้องมีจิตสำนึกต่อการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยังสร้างโอกาสใหม่ๆ ทางธุรกิจให้เกิดขึ้นอีกด้วย (Boer, IJM. 2003)จึงเป็นเหตุผลของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอีกด้วย

จากความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัยในครั้งนี้คณะผู้วิจัยจึงเห็นควรอย่างยิ่งในการทำวิจัยเพื่อที่จะหาแนวทางการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน จากเศษพลาสติกจักสาน กลุ่มเรือนไทยจักสานพลาสติก ตำบลศรีพราน อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง เป็นการสร้างรายได้ที่ยั่งยืน และสามารถสร้างตราสินค้าเฉพาะตัวของกลุ่มได้อย่างชัดเจน โดยให้มีเอกลักษณ์เฉพาะของกลุ่มเรือนไทยจักสานพลาสติก ตำบลศรีพราน อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง เพื่อขยายฐานเศรษฐกิจของชุมชนให้ใหญ่ขึ้นและยั่งยืน ตลอดจนการพัฒนาสินค้าของชุมชน ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดอ่างทอง ปี 2557 ในการพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการ ปรับโครงสร้างการผลิตและการบริโภค และพัฒนาฐานการผลิต บนฐานความรู้ ความคิดสร้างสรรค์และภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้สามารถแข่งขันได้ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะประชาคมอาเซียนต่อไป

ผู้วิจัยจึงต้องการเสนอโครงการวิจัยนี้เพื่อเข้าไปส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อห้อมให้ได้มาตราฐานและมีความทันสมัย ให้สามารถได้รับการยอมรับจากตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของจังหวัดแพร่และศึกษาถึงภูมิปัญญากระบวนการผลิตผ้าหม้อฮ่อมของ บ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่

2. เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเศษผ้าหม้อฮ่อมเหลือทิ้งจากการตัดเย็บ เพื่อความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มร้านค้าผ้าหม้อฮ่อมบ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่

6. เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อมให้มีอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของจังหวัดแพร่ และมาตราฐานอุตสาหกรรม ที่สามารถใช้สอยในชีวิตประจำวันได้ และส่งออกสู่ตลาดสากลได้

1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย

ส่งเสริมและพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเศษผ้าหม้อฮ่อม เหลือทิ้งจากการตัดเย็บเพื่อความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มร้านค้าผ้าหม้อฮ่อมบ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่ตั้งแต่กระบวนการออกแบบลวดลายให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของจังหวัดแพร่ ตลอดจนการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับคุณลักษณะของผ้าหม้อฮ่อม อาทิเช่น ชุดกระเป๋าสตรี รองเท้าสตรี ตลอดจนการออกแบบชุดสตรี ที่ทันสมัยตามที่ตลาดต้องการในปัจจุบันที่สามารถ ใช้หรือสวมใส่ในชีวิตประจำวันได้อย่างสะดวกใจ ไม่จำเป็นจะต้องใส่ในวาระสำคัญหรือวาระที่เกี่ยวเนื่องกับกิจกรรมวัฒนธรรมต่างๆ และคำนึกถึงมาตราฐานของผลิตภัณฑ์ที่สามารถส่งออกสู่ตลาดสากลได้โดยโครงการนี้เน้นการส่งเสริมและพัฒนาด้านการออกแบบ ให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหม้อฮ่อมทุ่งเจริญย้อมสี บ้านทุ้งโฮ้ง จังหวัดแพร่

1.4 กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

ภาพที่ 1.6 กรอบการวิจัย

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเศษผ้าหม้อฮ่อมเหลือทิ้งจากการตัดเย็บ ที่ส่งเสริมการขาย และได้รับความนิยมจากผู้บริโภค ที่สามารถใช้ผลิตภัณฑ์ในชีวิตประจำวันได้ และส่งออกสู่ตลาดสากล ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านวิชาการ นักวิจัย นักศึกษา ได้มีองค์ความรู้ใหม่ในการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ทำให้การขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจดีขึ้น ชุมชมมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการสร้างงานสู่ตลาดทั้งภายในประเทศและส่งออกต่างประเทศแบบยั่งยืน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำโครงการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเศษผ้าหม้อฮ่อมเหลือทิ้งจากการ ตัดเย็บ เพื่อความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมของกลุ่มร้านค้าผ้าหม้อฮ่อม บ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ เพื่อศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของจังหวัดแพร่และศึกษาถึงภูมิปัญญากระบวนการผลิตผ้าหม้อฮ่อมของ บ้านทุ้งโฮ้ง จังหวัดแพร่ เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเศษผ้าหม้อฮ่อมเหลือทิ้งจากการตัดเย็บ เพื่อความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มร้านค้าผ้าหม้อฮ่อมบ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่ ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อมให้มีอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของจังหวัดแพร่ และมาตราฐานอุตสาหกรรม ที่สามารถใช้สอยในชีวิตประจำวันได้ และส่งออกสู่ตลาดสากลได้

ในการออกแบบและผลิตผลิตภัณฑ์ ได้ทำการศึกษาค้นคว้าทั้งโครงการใกล้เคียงและที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำรา รวมทั้งแหล่งข้อมูลต่างๆทั้งจากหน่วยงาน และห้องสมุดโดยดำเนินงานไปตามลำดับขั้นตอน ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับทฤษฎี หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับภูมิประเทศและข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบ้านทุ้งโฮ้ง จังหวัดแพร่

2.2 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มร้านค้าผ้าหม้อห้อม บ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่

2.3 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาและคุณสมบัติของผ้าหม้อห้อม

2.4 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์

2.5 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับของตกแต่งบ้านจากผ้าไทย

2.6 สรุปการทบทวนวรรณกรรมเพื่อนำไปใช้ในงานวิจัย

2.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับภูมิประเทศและข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบ้านทุ้ โฮ้ง จังหวัดแพร่

จังหวัดแพร่เป็นจังหวัดภาคเหนือของประเทศไทย แพร่ (คำเมือง: ᨻᩖ᩵) เป็นจังหวัดในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย อดีตนครรัฐอิสระขนาดเล็ก มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบระหว่างภูเขา โดยมีทิวเขาล้อมรอบ และมีแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่านคือแม่น้ำยมตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งเหนือที่ 17.70 ถึง 18.84 องศา กับเส้นแวงที่ 99.58 ถึง 100.32 องศา อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลประมาณ 155 เมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามทางหลวงหมายเลข 11 และ 101 ประมาณ 555 กิโลเมตร และทางรถไฟ 550 กิโลเมตร (ถึงสถานีรถไฟเด่นชัย) มีเนื้อที่ประมาณ 6,538.59 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,086,625 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.27 ของพื้นที่ประเทศ จัดเป็นพื้นที่จังหวัดขนาดกลาง มีความกว้างประมาณ 59 กิโลเมตร (วัดจากตะวันออกสุดของอำเภอเมืองตะวันตกสุดของอำเภอลอง) มีความยาวประมาณ 118 กิโลเมตร (วัดจากเหนือสุดของอำเภอสอง ใต้สุดของอำเภอวังชิ้น) ปัจจุบัน ที่ตั้งของจังหวัดแพร่นับเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งทางรถยนต์ ที่สำคัญแห่งหนึ่งของภาคเหนือที่

ติดต่อไปยังจังหวัดน่าน พะเยา เชียงราย ลำปาง ลำพูน เชียงใหม่ จึงเรียกได้ว่าจังหวัดแพร่เป็น ประตูสู่ล้านนา เป็นจังหวัดที่มีภูเขาล้อมรอบทั้งสี่ทิศ มีภูเขาที่สูงที่สุดอยู่ที่ ดอยขุนสถาน (บางชื่อเรียกว่าดอยธง) สูง 1,630 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง โดยทั่วไปพื้นที่ราบจะมีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 120-200 เมตร สำหรับตัวเมืองแพร่มีความสูง 161 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง แม่น้ำยมเป็นลำน้ำที่สำคัญที่สุดของจังหวัดแพร่ต้นกำเนิดจากเทือกเขาผีปันน้ำ อำเภอปง จังหวัดพะเยา

รูปที่ 2.1 แสดงลักษณะแผนที่ตำแหน่งที่ตั้งของจังหวัดแพร่
ที่มา : https://th.wikipedia.org

ในส่วนภูมิอากาศโดยเฉลี่ยของจังหวัดแพร่ซึ่งตั้งอยู่ทางภาคเหนือของประเทศจะแบ่งเป็น 3 ฤดูคือ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์-กลางเดือนพฤษภาคม จะมีอากาศร้อน อบอ้าวอุณหภูมิสูงสุดที่เคยวัดได้ 43.6 องศาเซลเซียสเมื่อปี พ.ศ. 2526 อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดในเดือนเมษายน 37.3 องศาเซลเซียส ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม-กลางเดือนตุลาคม มีน้ำฝนเฉลี่ยต่อปีประมาณ 1,000-1,500 มิลลิเมตร ส่วนฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนตุลาคม-ปลายเดือนกุมภาพันธ์ จะมีอากาศหนาวอาจถึงหนาวจัดในบางปี อุณหภูมิต่ำสุดที่เคยวัดได้ 4.6 องศาเซลเซียสเมื่อวันที่ 2 มกราคม พ.ศ. 2517 อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุดในเดือนมกราคม 14.4 องศาเซลเซียส

ยุคการก่อตั้งชุมชนเมืองแพร่ จากการสำรวจด้วยภาพถ่ายทางอากาศ การศึกษาจากเอกสารและคำบอกเล่า รวมทั้งจากการสำรวจภาคสนาม พบที่ตั้งชุมชนโบราณในจังหวัดแพร่ จำนวน 24 แห่ง ชุมชนของคนกลุ่มน้อย จำนวน 4 แห่ง ชุมชนโบราณตั้งอยู่ในอำเภอต่าง ๆ ดังนี้

- อ.เมืองแพร่ ได้แก่ เมืองแพร่ วังมอญ วังธง เวียงตั้ง
- อ.สอง ได้แก่ เมืองสอง เวียงเทพ ชุมชนใกล้พระธาตุหนองจันทร์
- อ.ร้องกวาง ได้แก่ เวียงสันทราย
- อ.หนองม่วงไข่ ได้แก่ บ้านแม่คำมีท่าล้อ ชุมชนโบราณบ้านปากยาง
- อ.สูงเม่น ได้แก่ บ้านเวียงทอง บ้านพระหลวง บ้านสูงเม่น
- อ.เด่นชัย ได้แก่ บ้านเด่นชัย บ้านบ่อแก้ว
- อ.ลอง ได้แก่ เมืองลอง เวียงต้า เวียงเชียงชื่น เมืองโกณหลวง เมืองลัวะ ชุมชนโบราณบ้านแม่รัง
- อ.วังชิ้น ได้แก่ เมืองตรอกสลอบ บ้านแม่บงเหนือหรือขวานหินมีบ่า หรือที่เรียกว่า เสียมตุ่น หินไม่มีบ่าพบเพียงเล็กน้อย ในส่วนของชุมชนโบราณที่สำคัญ เมืองสองหรือเมืองสรอง ตั้งอยู่บนฝั่งของแม่น้ำสอง หรือแม่น้ำกาหลง มีคูน้ำและคันดินล้อมรอบ 3 ชั้น เชื่อกันว่าเป็นเมืองของพระเพื่อน-พระแพงในวรรณคดีเรื่องลิลิตพระลอ กลางเมืองมีซากเจดีย์เก่าแก่ ชาวบ้านเรียกว่า พระธาตุหินส้ม ปัจจุบันได้รับการบูรณะและสร้างวัดขึ้นให้ชื่อว่า“ วัดพระธาตุพระลอ” ชุมชนเวียงเทพ เป็นชุมชนที่มีคูน้ำและคันดินล้อมรอบ 1 ชั้น ชุมชนเวียงสันทราย เป็นชุมชนเดียวที่พบในอ.ร้องกวาง มีคูน้ำและคันดินล้อมรอบชุมชน ชุมชนโบราณบ้านแม่คำมี ลักษณะของชุมชนคือสร้างสองฝั่งลำน้ำแม่คำมี มีลักษณะแตกต่างจากชุมชนโบราณแห่งอื่นที่สร้างติดลำน้ำด้านเดียว มีแนวคันดินด้านทิศตะวันออกเหลืออยู่ 3 ชั้น บ้านพระหลวงธาตุเนิ้ง ชุมชนนี้ไม่ปรากฏคูน้ำและคันดินล้อมรอบแต่มีโบราณสถานที่สำคัญคือ พระธาตุเนิ้ง (เจดีย์นี้มีลักษณะเอียงซึ่งอาจเกิดจากแผ่นดินไหว) ได้รับการบูรณะซ่อมแซมและขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานของชาติ เวียงต้า ที่ตั้งชุมชนเป็นที่ราบลูกคลื่นใกล้ภูเขามีแนวคันดิน 3 ชั้น นอกกำแพงวัดมีวัดเก่าแก่ คือ วัดต้าม่อน มีภาพเขียนฝาผนังเขียนเล่าชาดกเรื่อง “ ก่ำก่าดำ” ปัจจุบันภาพจิตรกรรมนี้ถูกเคลื่อนย้ายไปไว้ที่ไร่แม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เมืองลอง ในสมัยพระเจ้าติโลกราช เป็นเมืองหน้าด่านทางทิศใต้ของอาณาจักรรับภาวะศึกสงครามกับอาณาจักรอยุธยา เมืองโบราณแห่งนี้มีชื่อเรียกอื่นๆอีก ได้แก่ “เมืองเววาทภาษิต” “เมืองกกุฏไก่เอิ้ก” และ “เวียงเชียงชื่น” เมืองลองมีแนวคันดินเป็นกำแพงล้อมรอบแต่ปัจจุบันถูกขุดทำลายเพื่อใช้พื้นที่ทำนา ในอดีตเมืองลองขึ้นกับนครลำปาง และได้รับการโอนมาเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดแพร่เมื่อปี พ.ศ. 2474 ชุมชนโบราณบ้านแม่บงเหนือ ในอดีตชุมชนนี้เป็นเมืองของพวกลั๊วะก่อนการตั้งอาณาจักรล้านนา และเมืองตรอกสลอบ บ้านนาเวียง อ.วังชิ้น มีคูน้ำคันดินล้อมรอบ 2 ชั้น ปัจจุบันวัดที่ตั้งในเขตเมืองได้รับการบูรณะและให้ชื่อว่า "วัดบางสนุก" (https://th.wikipedia.org)

จังหวัดแพร่เป็นจังหวัดภาคเหนือของประเทศไทย อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลประมาณ 155 เมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 555 กิโลเมตร เป็นจังหวัดที่มีภูเขาล้อมรอบทั้งสี่ทิศ มีแม่น้ำยมเป็นลำน้ำที่สำคัญที่สุดของจังหวัดแพร่ต้นกำเนิดจากเทือกเขาผีปันน้ำ อำเภอปง จังหวัดพะเยา เมืองแพร่ เป็นเมืองเก่าเมืองหนึ่งในภาคเหนือของประเทศไทย ประวัติการสร้างเมือง ไม่มีจารึกในที่ใดที่หนึ่งโดยเฉพาะ การศึกษาเรื่องราวของเมืองแพร่ จึงต้องอาศัยหลักฐานของเมืองอื่น เช่น พงศาวดารโยนก ตำนานเมืองเหนือ ตำนานพระธาตุลำปางหลวง และศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช เป็นต้น มีสถานที่ท่องเที่ยวชื่อดังเป็นที่รู้จัก อาทิเช่น พระธาตุช่อแฮ บ้าน

ประทับใจ วนอุทยานแพะเมืองผี พระธาตุพระลอ อุทยานแห่งชาติเวียงโกศัย ฯลฯ และมีผ้าหม้อห้อม ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของจังแพร่ที่นักท่องเที่ยวหรือแขกที่มาเยือนจังหวัดต้องหาซื้อไปเป็นของฝากหรือใช้สอยกันอย่างแพร่หลาย เพราะสื่อถึงศิลปและวัฒนธรรมล้านนาของชาวเหนือที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดแพร่อย่างแท้จริง (สำนักงานปลัดอำเภอ จังหวัดแพร่.)

รูปที่ 2.2 แสดงลักษณะของเอกลักษณ์ประจำจังหวัดแพร่
ที่มา : คู่มือการท่องเที่ยวจังหวัดแพร่

เมื่อพูดถึงเมืองแพร่ หรือจังหวัดแพร่แล้วจะพูดถึงบ้านทุ่งโฮ้ง บ้านทุ้งโฮ้งเป็นหมู่บ้านในเขตอำเภอเมืองจังหวัดแพร่ซึ่งเป็นหมู่บ้านทางเศรษฐกิจการย้อมผ้าและทำผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อฮ้อม ที่มีชื่อเสียงแห่งเดียวที่ทำผ้าหม้อฮ้อมต้นกำเนิดเป็นที่รู้จักทั้งภาคเหนือและประเทศไทย ที่มีผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน ขึ้นชื่อมาก ซึ่งถือกันว่ามีเนื้อดีทนทาน และสวยงาม นักท่องเที่ยวได้มาจังหวัดแพร่นิยมซื้อหาไว้เป็นของที่ละลึก ของฝากและใช้เอง การเดินทางใช้เส้นทางสาย แพร่-น่าน ไปประมาณ ๔ กิโลเมตร บ้านทุ้งโฮ้งหรือที่รู้จักกันทั่วไปว่าเป็นไทยพวน ซึ่งมีประวัติไทยพวนบ้านทุ่งโฮ้งเล่ากันต่อๆมาว่าไทยพวนบ้านทุ่งโฮ้ง ตามคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่และจากการ ค้นคว้าในหนังสือประวัติศาสตร์พบว่า อพยพมาจากเมืองพวน แขวงเมืองเชียงราย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประมาณ พ.ศ. 2360 – 2380 ไทยพวนบ้านทุ่งโฮ้ง หรือชื่อเดิมเรียกว่า บ้านทั่งโฮ้ง “คำว่าทั่ง” หมายถึง ทั่งที่รองรับการตีเหล็ก คำว่า “โห้ง” เป็นภาษาไทยพวน หมายถึงสถานที่เป็นแอ่งลึกลงไป คนพวนว่า “มันโห้งลงไป”

สมัยก่อนนั้นคนพวนบ้านทุ่งโฮ้งจะมีเตาตีเหล็ก กันแทบทุกหลังคาเรือน เขาจึงเรียกว่า “บ้านทั่งโห้ง” ส่วนคำว่า “ทุ่งโฮ้ง” คงจะเป็นคำเพี้ยงจากคำว่า “ทั่งโห้ง” อาชีพหลักของชาวบ้านทุ่งโฮ้ง คือการทำผ้าหม้อห้อมแท้ เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของบรรพบุรุษ ที่สืบทอดมาหลายชั่วอายุคน และเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดแพร่ จนได้รับการคัดเลือกเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว OTOP เชิงหัตถกรรม (OTOP Village Champion Handicrafts Tourism) ผลิตภัณฑ์โดดเด่น ผ้าหม้อห้อม หม้อห้อมเป็นคำพื้นเมือง จากคำสองคำคือ “หม้อ” และ “ห้อม” หม้อเป็นภาชนะอย่างหนึ่งที่ใช้ในการบรรจุน้ำ หรือของเหลวมีทั้งเล็กและใหญ่ ส่วนห้อมนั้น เป็นพืชล้มลุกชนิดหนึ่ง ที่ใช้ลำต้นและใบมาหมัก ในน้ำตามกรรมวิธีที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ จะให้เป็นสีกรมท่าโดยนำผ้าขาวไปย้อมให้เป็นสีกรมท่าที่เรียกว่า “ผ้าหม้อห้อม” ผ้าหม้อห้อม เป็นผลิตภัณฑ์ของหมู่บ้านทุ่งโฮ้งที่มีความโดดเด่น เนื่องจากเป็นเอกลักษณ์ของชาวทุ่งโฮ้ง และชาวแพร่มาช้านาน ตลอดจนเป็นชุดแต่งกายประจำถิ่นของชาวแพร่ และชาวบ้านทุ่งโฮ้งที่สวมใส่ ในชีวิตประจำวัน และงานประเพณีต่างๆ จึงถือเป็นเอกลักษณ์ของชาวแพร่ ดังคำขวัญของจังหวัดแพร่ที่กล่าวไว้ว่า “หม้อห้อมไม้สัก ถิ่นรักพระลอ ช่อแฮศรีเมือง ลือเลื่องแพะเมืองผี คนแพร่นี้ใจงาม ”การจัดการด้านการท่องเที่ยวบ้านทุ่งโฮ้งมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวสำหรับบริการให้ข้อมูล และเอกสารแก่นักท่องเที่ยวพร้อมทั้งยังเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าOTOPภายในหมู่บ้านอีกด้วยและเป็นหมู่บ้านเชิงหัตถกรรมที่ นักท่องเที่ยวสามารถชมกระบวนการผลิตผ้าหม้อห้อมได้ทุก ขั้นตอนและสามารถเลือกซื้อได้โดยตรงจากชาวบ้านนักท่องเที่ยว สามารถพักแรมที่หมู่บ้านได้เพราะมี Home Stay ไว้สำหรับรองรับนักท่องเที่ยวอีกด้วย (http://www.phrae.go.th,แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จังหวัดแพร่)

2.2 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มกลุ่มร้านค้าผ้าหม้อฮ่อม บ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่

บนถนนที่ถูกขนานนามว่า ถนนสายหม้อห้อม ณ ชุมชนทุ่งโฮ้ง ต.ทุ่งโฮ้ง อ.เมือง จ.แพร่ ห่างจากตัวเมืองไม่ถึง 10 กิโลฯ ร้านรวงเรียงราย สุดลูกหูลูกตา ล้วนเป็นร้านค้าที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อมทั้งสิ้น สมชื่อกับเป็นเมืองหลวงของผ้าหม้อฮ่อมของเมืองไทย และถูกจัดให้เป็นหนึ่งในตลาดต้องชม ที่กระทรวงพาณิชย์ให้การส่งเสริม ชาวชุมชนบ้านทุ่งโฮ้ง สืบทอดอาชีพการค้าขายผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อห้อมจากรุ่นสู่รุ่นมายาวนาน จนกลายเป็นตำนานผ้าพื้นเมืองเมืองแพร่ ใครก็ตามหากมาเยือนเมืองแพร่ หากไม่ได้หยิบเสื้อหม้อห้อมติดไม้ติดมือกลับไปฝากคนทางหลัง ก็เหมือนกับยังมาไม่ถึงเมืองแพระเลยทีเดียว

ร้านค้า หรือตลาดทุ่งโฮ้ง เป็นที่รู้จักกันดีในนามแหล่งค้าขายผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อมทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นเครื่องนุ่งห่ม ส่วนประกอบเครื่องแต่งกาย รองเท้า กระเป๋า ต่างหู สร้อยคอ ฯลฯ ที่ผลิตจากผ้าหม้อห้อมทั้งสิ้น เป็นระยะเวลายาวนาน มีเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายทั้งชายและหญิง ที่นี่ผลิตตั้งแต่การปั่นเส้นด้าย ทอผ้าผืน ยันออกแบบตัดเย็บ อยู่ภายในชุมชน บางช่วงก็เงียบเหงา นักท่องเที่ยวจากต่างถิ่นไม่มีเข้ามา แต่ร้านค้าก็ยังอยู่ได้เพราะเข้าใจธรรมชาติของ การค้าขายและการท่องเที่ยวที่เป็นวัฏจักร บ้านทุ่งโฮ้งมีการจัดตั้งสหกรณ์หม้อฮ่อมทุ่งโฮ้งแพร่จำกัดขึ้น ซึ่งเปิดเป็นศูนย์แสดงสินค้าเช่นเดียวกับร้านค้าทั่วๆ ไป แต่ที่พิเศษคือมีสมาชิกของสหกรณ์ที่ออกมาช่วยงานกันคนละไม้คนละมือ มีโซนแสดงสินค้าและแสดงผลงานของกลุ่มจัดวางไว้ให้เข้าชม ปัจจุบันสหกรณ์มีสมาชิก 232 ราย เพิ่มขึ้นมาพอสมควรจากเมื่อก่อตั้งในปี 2532 มีสมาชิกจำนวน 20 ราย สหกรณ์ทำทั้งส่วนผลิตและส่วนขายควบคู่กันมีความครบวงจร รายได้ของสหกรณ์คิดเป็นตัวเลขกลมๆก็ตกปีละล้านกว่าบาท ก็นำมาบริหารจัดการให้สามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง และมีการปันผลให้สมาชิกเกือบทุกปี เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ให้ข้อมูลอย่างเป็นกันเองพร้อมนำชมสินค้า ยังได้รับการบอกเล่าจากเหล่าพ่อค้าแม่ค้าอีกหลายปากว่า จังหวัดแพร่เป็นเมืองแห่งผ้าหม้อฮ่อม ผู้ว่าราชการจังหวัดได้มอบนโยบายให้ข้าราชการใส่ผ้าหม้อฮ่อมไปทำงาน (โดยไม่

บังคับ) และมีการณรงค์ให้ประชาชนทั่วไปสวมใส่เสื้อผ้าหม้อฮ่อมอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่กระตุ้นให้สินค้าพื้นเมืองได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย ยิ่งเข้าใกล้เทศกาลสงกรานต์ เสื้อหม้อฮ่อมยิ่งขายดี เพราะเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าจังหวัดแพร่คือเมืองหลวงแห่งผ้าห้อฮ่อม

รูปที่ 2.3 แสดงภาพป้ายสหกรณ์หม้อฮ่อมทุ่งโฮ้งแพร่ ซึ่งตั้งอยู่โซนตลาดร้านค้าหม้อห้อม

รูปที่ 2.4 แสดงภาพลักษณะร้านค้าขายผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อห้อม บ้านทุ้งโฮ้ง จังหวัดแพร่

รูปที่ 2.5 แสดงภาพผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่มของร้านค้า บ้านทุ้งโฮ้ง จังหวัดแพร่

รูปที่ 2.6 แสดงภาพผ้าหม้อห้อมที่ทำการฟอกสีเรียบร้อยแล้ว

2.3 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาและคุณสมบัติของผ้าหม้อห้อม

ข้อมูลเกี่ยวกับผ้าหม้อฮ่อม ข้อมูลในส่วนของผ้าหม้อฮ่อมนั้น ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึง ความเป็นมาของหม้อฮ่อม วิวัฒนาการของหม้อฮ่อม คุณค่าทางภูมิปัญญาของหม้อฮ่อม คุณค่าความสำคัญของหม้อฮ่อม ทิศทางของผ้าหม้อฮ่อมในอนาคต ขั้นตอนการผลิต ขั้นตอนการทำผ้าหม้อฮ่อม การพัฒนาการ ผลิตและรูปแบบ และรูปแบบผ้าหม้อฮ่อม ความเป็นมา ผ้าเป็นปัจจัยสำคัญขั้นพื้นฐานต่อการดำรงชีวิตมนุษย์ ในสังคมเกษตรกรรมแต่บรรพกาล สืบมาทุกครัวเรือนจะมีการทอผ้าเพื่อใช้สอยกันภายในครอบครัว มีการถ่ายทอด และสั่งสมกรรมวิธีการทอผ้าให้แก่สมาชิกโดยเฉพาะสมาชิกที่เป็นเพศหญิง แม่หรือยายจะเป็นผู้รับหน้าที่อบรมและ ถ่ายทอดวิธีการกรรมวิธี และประสบการณ์ในการทอผ้าให้แก่บุตรสาวหรือหลานสาว จนสั่งสมเป็น ภูมิปัญญาที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ชาวไทยส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมมาตั้งแต่สมัยโบราณ ในยามว่างจากงานในไร่นา ผู้หญิงจะทอผ้า ดังคำกล่าวที่ว่า “เมื่อเสร็จหน้านา ผู้หญิงทอผ้า ผู้ชายตีเหล็ก ” ซึ่งเป็นการ แสดงออกให้เห็นถึงอุปนิสัยของผู้หญิงเพราะการทอผ้าเป็นงานศิลปะที่ต้องใช้ความขยัน ความ อดทน ความพยายาม และความละเอียดอ่อนประณีต ผ้าทอที่ได้จะนำมาใช้ในครอบครัวตาม โอกาสต่าง ๆ หรือใช้ในการแลกเปลี่ยนกับผลผลิตอื่น ๆ เพราะการทอผ้าในสมัยก่อนเป็นการผลิต เพื่อใช้เองมิใช่เพื่อการค้า การย้อมผ้าด้วยสีครามแพร่หลายในทุกภูมิภาคของโลกนับพันปีมาแล้ว และกรรมวิธีในการย้อมก็คล้ายคลึงกัน แต่ที่เมืองแพร่นั้นมีการสันนิษฐานกันว่าการทำผ้าหม้อฮ่อม ได้ติดตัวมากับผู้คนที่เข้ามาเมืองแพร่ ด้วยเหตุของสงครามที่มีการอพยพกวาดต้อนผู้คนมาเพื่อเป็น แรงงาน หรือที่เรียกกันว่ายุค "เก็บผักใส่ซ้ำ เก็บข้าใส่เมือง" รวมถึงการอพยพเข้ามาด้วยความ สมัครใจ การอพยพกวาดต้อนผู้คนนั้นน่าจะมีอยู่ 2-3 ช่วง กล่าวคือ ในราวสมัยของพระเจ้ากรุง ธนบุรี โดยเจ้าเมืองใจ๋เจ้าผู้ครองนครแพร่ก็ได้ผู้คนเชื้อสายไทลื้อมาจากเชียงแสนพามาสร้างถิ่นฐาน ไว้ที่แถบบ้านพระหลวง และช่วงสมัยของกรุงรัตนโกสินทร์ที่สยามส่งกองทัพไปถึงสิบสองปันนาก็ได้ ไทลื้อมาไว้ที่บ้านถิ่น ต่อมากองทัพสยามไปลาวได้คนเชื้อสายลาวพวนมาไว้ที่ทางทิศเหนือของ เมืองแพร่ คือ บริเวณวัดสวรรค์นิเวศน์ ซึ่งภายหลังได้ย้ายไปอยู่ที่บ้านทุ่งโห้ง และเพี้ยนมาเป็นทุ่งโฮ้ง ในปัจจุบัน (ชื่อเดิมของบ้านทุ่งโห้ง คือ "บ้านทั่งโห้ง" คำว่า "ทั่ง" หมายถึงทั่งที่รองรับการตีเหล็ก ส่วนคำว่า "โห้ง" เป็นภาษาไทพวน หมายถึง สถานที่เป็นแอ่งลึกลงไปเหมือนรูปก้นกระทะ เมื่อตี เหล็กบนทั่งเป็นประจำทุกวัน ทั่งมันก็เป็นแอ่งลึกลงไป ซึ่งคนพวนเรียกว่า มันโห้งลงไป ทั้งนี้ ก็ เนื่องจากชาวไทพวนสมัยก่อนนั้นยึดอาชีพตีเหล็กกันทุกหลังคาเรือน จึงเรียกชื่อหมู่บ้านของตนว่า บ้านทั่งโฮ้งแล้วเพี้ยนมาเป็นบ้านทุ่งโฮ้งจนถึงทุกวันนี้ คนไททั้งสองเชื้อสายคือ ไทลื้อและไทพวน นั้นมีความชำนาญในการย้อมสีครามจากพืชพรรณธรรมชาติ 3 ชนิด คือ คราม ฮ่อม และฮ่อมเครือ แล้วจึงนำมาทอและตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าสำหรับใช้สวมใส่

หม้อฮ่อม เป็นผ้าพื้นเมืองที่สำคัญของจังหวัดแพร่ คำว่าหม้อฮ่อม เขียนได้หลายแบบ เช่น ม่อห้อม, หม้อฮ่อม หรือหม้อฮ่อม ซึ่งแล้วแต่ใครจะนำมาใช้ แต่ความหมายที่แท้จริงนั้นเหมือนกัน ทุกคำ คือ เสื้อผ้าที่เกิดจากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษชาวไทยโดยการใช้ผ้าฝ้ายที่ได้จากการทอแล้ว นำมา ย้อมด้วยสีครามที่ได้จากต้นฮ่อมหรือต้นครามจนได้ผ้ามีสีเดียวกันตลอดทั้งผืน ต้นฮ่อม เป็นไม้ล้มลุกชนิด Baphicacanthus cusia Brem. ในวงศ์ Acanthaceae พืช ร่วมตระกูล ได้แก่ ฟ้าทะลายโจร คราม พญายอ ทองพันชั่ง ฯลฯ ลักษณะลำต้นตั้งตรง มีกิ่งก้านสาขา ใบเป็นใบเดี่ยวเรียงตรงกันข้ามรูปวงรี ขอบใบหยักเป็นฟันเลื่อยละเอียด ใบเมื่อโต เต็มที่จะมีขนาดเท่ากับฝ่ามือของผู้ใหญ่ ดอกออกเป็นช่อ ที่ซอกใบมีดอกย้อยหลายดอก กลีบดอกสี ม่วงเชื่อมติดกันเป็นหลอดโค้งงอเล็กน้อย ลำต้นสูงประมาณ 50-100 เซนติเมตร ขยายพันธุ์ด้วยลำต้นนำมาปักชำไว้รากจะงอกบริเวณข้อ ต้นฮ่อมจะเติบโตได้ดีในที่ที่มีแดดรำไร มีความชุ่มชื้นสูง และน้ำซึมตลอดเวลา ใบฮ่อมสามารถเก็บมาหมักใช้ทำสีคราม

ได้เมื่อย่างเข้าปีที่ 2 ระยะของการ เก็บไม่จำกัดขึ้นอยู่กับว่าจะออกแขนงช้าหรือเร็ว ถ้าฮ่อมต้นใหญ่จะตัดทั้งกิ่งและใบมาใช้ แต่ถ้ายัง เป็นต้นเล็กก็จะใช้ใบเป็นหลัก โดยนำเอาต้นและใบฮ่อมมาหมักในหม้อที่บรรจุน้ำตามกรรมวิธีที่สืบ ทอดกันมาแต่โบราณ ทำให้ได้น้ำสีครามที่จะนำมาย้อมผ้าขาวให้เป็นผ้าคราม ที่เรียกกันว่า ผ้าหม้อ ฮ่อม หรือ ผ้าหม้อฮ่อม ซึ่งเป็นผ้าที่ชาวแพร่และคนไทยทั่วประเทศนิยมใช้กันทุกเพศทุกวัย รวมถึง ชาวต่างชาติ ก็นิยมใช้ผ้าหม้อฮ่อมกันมาก เพราะผ้าหม้อฮ่อมเป็นผ้าย้อมที่สวมใส่สบายเหมาะกับ อากาศร้อนอย่างเมืองไทย เนื้อผ้าดี สีสันสวยงาม ดูแลรักษาง่าย และราคาถูก

วิวัฒนาการของหม้อฮ่อม ด้วยคุณสมบัติของผ้าหม้อฮ่อมด้านความทนทาน ราคาถูก สามารถหาซื้อได้ง่าย รวมถึง ความเชื่อที่ว่าผ้าย้อมครามไม่มีกลิ่นเหม็นอับ คนทั่วไปจึงรู้จักผ้าหม้อฮ่อมเมืองแพร่กันเป็นอย่างดี และนิยมใช้อย่างแพร่หลาย เนื่องจากเป็นผ้าที่เนื้อผ้ามีน้ำหนักเบา สวมใส่สบาย ไม่ร้อนเกินไป และ สีที่ย้อมก็เป็นสีเข้มทำให้ไม่เปื้อนง่าย รูปแบบของการตัดเย็บเป็นแบบเรียบง่าย สามารถใส่ได้ทุก เพศทุกวัยและใส่ได้หลายโอกาส เช่น สวมใส่ในงานวันสงกรานต์ วันขึ้นปีใหม่ งานลอยกระทง งาน ไหว้พระธาตุ งานบุญประจำปี เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหม้อฮ่อมเป็นผ้าไทยที่มีเอกลักษณ์ประจำ ถิ่นและเหมาะกับทุกฤดูกาล ด้วยกระแสนิยมความเป็นไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการรณรงค์ ฟื้นฟูให้แต่งกายด้วยผ้าพื้นเมืองและส่งเสริมการใช้สินค้าไทยซึ่งเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้าน ก็ยิ่งทำให้ เกิดความนิยมในการใช้เสื้อผ้าหม้อฮ่อมมากขึ้น หม้อฮ่อมเมืองแพร่จึงโด่งดังไปทั่วประเทศ จนมีคำกล่าวว่า “ใครมาเมืองแพร่แล้วต้องซื้อผ้าหม้อฮ่อม ไม่เช่นนั้นจะถือว่ามาไม่ถึง ” หม้อฮ่อมจึงกลายเป็นสัญลักษณ์และสินค้า ประจำจังหวัดแพร่ในปัจจุบัน จึงเป็นโอกาสดีแก่ผู้ประกอบอาชีพใน การทำผ้าหม้อฮ่อมที่สามารถผลิตออกมาแล้วขายได้มากขึ้น เมื่อความต้องการผ้าหม้อฮ่อมมีมากขึ้น ตลาดจึงกว้างขึ้น การแข่งขันทางด้านราคาก็สูง ตามขึ้นไปด้วย ส่งผลถึงการผลิตหม้อฮ่อมที่ต้องหันไปใช้ผ้าจากโรงงานซึ่งมีความสะดวกสบาย และ เพิ่มปริมาณการผลิตได้มากขึ้น กรรมวิธีการผลิตแบบดั้งเดิมนั้นก็เริ่มหายไป แต่เดิมนั้นจะใช้คราม เปียกที่ได้จากต้นฮ่อมหรือต้นครามที่ปลูกขึ้นกันเองแล้วน า มาใช้ทำเป็นสีย้อมผ้าก็กลายเป็นคราม ที่พ่อค้าใส่กระป๋องแล้วนามาขาย ถึงช่วงหนึ่งก็เปลี่ยนเป็นครามเกล็ดที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ เป็นถังใหญ่ แบ่งขายเป็นกิโลกรัม ส่วนพัฒนาการด้านน้ำด่างนั้นที่เคยได้จาก ขี้เถ้าในครัว ก็ กลายเป็นขุดหัวกล้วยหรือต้นผักโขมหนามน ามาตากแห้งแล้วเผาเอาขี้เถ้า จนมาช่วงหลังก็เป็นด่าง ที่เป็นผงขาว ๆ จากโรงงานอุตสาหกรรม ต่อมาผ้าหม้อฮ่อมก็ถูกแยกออกเป็น 2 อย่าง อย่างแรกถ้า พูดถึง คำว่า หม้อฮ่อมแท้ก็จะหมายถึง หม้อฮ่อมที่ย้อมเสื้อผ้าดิบในหมู่บ้านหรือในชุมชนเอง ส่วน อย่างที่ 2 นั้นจะหมายถึงหม้อฮ่อมที่ย้อมด้วยสีเคมีจากโรงงานเสร็จแล้วนำมาตัดเย็บเป็นเสื้อผ้า

ในช่วงปี 2545 กระแสความต้องการผ้าย้อมสีธรรมชาติมีมากขึ้น ความสนใจในเรื่องการ ผลิตผ้าหม้อฮ่อมของผู้ประกอบการก็มีมากขึ้นตามไปด้วย จึงมีการสั่งซื้อครามเปียกมาจากทาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตลอดจนหาซื้อต้นฮ่อมจากหมู่บ้านในพื้นที่ป่าซีกตะวันออกของเมืองแพร่ นอกจากนี้ยังมีภาคเอกชนบางรายที่พยายามส่งเสริมให้มีการปลูกต้นฮ่อมอีกด้วย

ปี 2547 หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมหลาย ๆ ด้านเพื่อพัฒนาคุณภาพ พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนเรื่องหม้อฮ่อม พัฒนาระบบการจัดการ ส่งเสริม การรวมกลุ่มเพื่อการผลิตที่มีคุณภาพ รวมทั้งมีการส่งเสริมการปลูกหม้อฮ่อมให้มากขึ้น การส่งเสริมสารพัดด้านเหล่านี้ทำให้ผลิตภัณฑ์หม้อฮ่อมมีความหลากหลายมากขึ้น มีสีสัน หลากหลายเข้ามาแต่งแต้มกับสีโทนคราม น้ำเงิน ส่วนรูปแบบผลิตภัณฑ์ก็ประยุกต์เป็นของใช้อื่น ๆ เช่น ปลอกหมอน ผ้าปูโต๊ะ เบาะรองนั่ง ม่าน และอีกมากมายหลายชนิด (วราพร บำบัด ,2551.)

หม้อฮ่อมแท้แบบดั้งเดิมจะมีเพียง 2 แบบ คือ เสื้อกุยเฮงคอกลมกระดุมขาว และกางเกง ขาก๊วย ภาษาเหนือเรียก "เตี่ยวกี") หม้อฮ่อมแท้เมื่อนำไปซักในครั้งแรกจะตกสี โดยธรรมชาติแล้ว คุณสมบัติของสีครามที่ใช้ย้อมผ้าหม้อฮ่อมนั้นสีจะตก จึงมีคำพูดที่ว่า “หม้อฮ่อมแท้สีจะต้องตก” แต่กรรมวิธีที่ช่วยให้สีครามตกน้อยลง โดยการแช่ผ้าในน้ำเกลือหรือหัวน้ำส้มไว้ 1 คืนก่อนการซัก ครั้งแรก หลังจากนั้นก็ซักตามปกติโดยแยกซักออกจากผ้าที่มีสีอ่อน ผ้าหม้อฮ่อมนั้น ยิ่งซักก็จะยิ่ง สวย ซึ่งสีครามนี้จะตกอยู่ประมาณ 4-5 ครั้ง จากนั้นสีก็จะอยู่ตัว ไม่ตก ผ้าหม้อฮ่อมที่ผ่านกรรมวิธี การย้อมโดยใช้สีจากต้นฮ่อมหรือต้นครามซึ่งเป็นสีธรรมชาตินี้ ถือเป็นหม้อฮ่อมแท้ของเมืองแพร่ที่มีคุณสมบัติพิเศษคือ สวมใส่สบายและเมื่อสวมใส่ไปนานๆ สีของเสื้อผ้าจะดูสวยงามขึ้นดังได้กล่าว มาแล้วข้างต้นว่าการทำผ้าหม้อฮ่อมเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านที่สั่งสมและสืบทอด จากบรรพบุรุษมา นานกว่า 100 ปี โดยเฉพาะผ้าหม้อฮ่อมที่บ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่ ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นแหล่งผลิตผ้าหม้อ ฮ่อมที่มีชื่อเสียงที่สุดที่สืบทอดกระบวนการผลิตได้ครบวงจร ตั้งแต่การเก็บวัตถุดิบ ขั้นตอน กระบวนการผลิต การทำเป็นเสื้อผ้าสำเร็จรูป ตลอดจนการจำหน่ายในท้องถิ่น แต่ละบ้านต่างมี วิธีการและเทคนิคการย้อมที่แตกต่างกัน จนถือเป็นมารยาทที่คนในอาชีพเดียวกันจะไม่ถามไถ่ถึง สูตรการย้อม แต่ปัจจุบันการอนุรักษ์ ส่งเสริม และสืบสานภูมิปัญญาการทำผ้าหม้อฮ่อมแบบดั้งเดิม ของคนในชุมชนเริ่มสูญหาย เพราะคนรุ่นหลังไม่ให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาพื้นบ้าน อีกทั้งระยะ หลังเมื่อครามที่จะนำมาใช้เป็นสีย้อมผ้านั้นมีราคาสูงขึ้น ทำให้ได้รับผลตอบแทนน้อยและไม่ สามารถแบกรับต้นทุนที่สูงนี้ได้ ประกอบกับต้องเจอกับกลิ่นครามที่มีกลิ่นเหม็นและสีครามติดมือ เวลาย้อมผ้า จึงเปลี่ยนไปทำงานที่ได้ผลตอบแทนมากกว่า รวมถึงปัจจัยอื่น ๆ เช่น เทคโนโลยีที่ เจริญก้าวหน้าและทันสมัยขึ้น รสนิยมการแต่งกายเปลี่ยนไปแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่เป็นแฟชั่น ตลอดจนความสะดวกสบายในการใช้ชีวิตประจำวัน เหล่านี้ล้วนเป็นเหตุให้คนรุ่นหลังหันไป ประกอบอาชีพอื่นมากขึ้น โดยไม่ให้ความสนใจต่อการทำผ้าหม้อฮ่อมอันเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านของชุมชนตนเองทำให้ภูมิปัญญาพื้นบ้านนี้ถูกละเลยและกำลังจะเสื่อมหายไป

คุณค่าทางภูมิปัญญาของผ้าหม้อฮ่อม จากการศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการย้อมผ้า จะพบว่าบรรพบุรุษของเราในอดีต มีภูมิความรู้ที่ลึกซึ้ง จนสั่งสมและสืบทอดมาเป็นภูมิปัญญาที่น่าสนใจ นั่นคือ การเลือกสรรสีย้อม และเนื้อผ้า โดยการเลือกใช้ต้นฮ่อม หรือต้นครามมาย้อมสี และเป็นสีย้อมที่ใช้กันแพร่หลายในอดีต จนถึงปัจจุบัน และเป็นผ้าที่มีการผลิตและใช้สอยมากกว่าผ้าชนิดอื่นเพราะใช้ทำเป็นเครื่องนุ่งห่มในชีวิตประจำวัน ผ้าหม้อฮ่อมหรือผ้าย้อมครามนั้นจะมีกลิ่นครามติดอยู่ ผ้าเหล่านี้ไม่ค่อยมีแมลงมา กัดกินเนื้อผ้าให้เสียหาย เพราะแมลงไม่ชอบกลิ่นของครามนั่นเอง เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าบรรพ ชนของเราได้คิดเลือกสรรวัสดุในการย้อมสีจากธรรมชาติที่มีคุณสมบัติในการป้องกันแมลง กลิ่น ของฮ่อมหรือครามนั้นหอมลึกลับและปลอดภัยสำหรับคน แต่แมลงจะไม่ชอบกลิ่นนี้จึงไม่มาเข้าใกล้หรือกัดกินผ้าที่ย้อมด้วยฮ่อมหรือคราม อีกประการหนึ่งคือ สีครามเกิดขึ้นจากปฏิกิริยา ออกซิไดซ์ของเนื้อสีของน้ำครามกับออกซิเจนในอากาศ ผู้ทาหรือผู้ย้อมผ้าจึงเลือกที่จะย้อมสีผ้าใน เวลากลางวันเพราะพืชรอบตัวเราคายออกซิเจนออกมาในเวลานี้ บ่อหมักฮ่อมหรือครามจึงมักจะ อยู่ในที่อากาศถ่ายเทสะดวกมีต้นไม้พุ่มที่มีใบเขียวปลูกอยู่รอบๆ

คุณค่าความสำคัญของหม้อฮ่อม ผ้าหม้อฮ่อมซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดแพร่ที่ได้รับการสืบทอดต่อกันมา จากบรรพบุรุษสู่ลูกหลาน ซึ่งแต่เดิมจะผลิตเพื่อใช้ในครอบครัวมาจนถึงปัจจุบัน ที่ผลิตมากขึ้นจนสามารถผลิตออกจำหน่ายเป็นอาชีพที่ช่วยสร้างรายได้แก่ครอบครัวและชุมชน ตลอดจนสร้างความ เป็นปึกแผ่นมั่นคงทางเศรษฐกิจให้กับท้องถิ่น

สร้างความภาคภูมิใจแก่คนในชุมชน ปัจจุบันผ้าหม้อฮ่อมกลายเป็นสัญลักษณ์และ สินค้าประจำจังหวัดแพร่ที่คนทั่วไปรู้จักเป็นอย่างดี อันนามาซึ่งชื่อเสียงและความภาคภูมิใจใน เอกลักษณ์ ของคนในชุมชน - สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน เนื่องจากกรรมวิธี การผลิตที่ใช้กระบวนการทางธรรมชาติ ด้วยวัตถุดิบจากธรรมชาติจึงไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมและ ธรรมชาติ ก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน - ก่อให้เกิดการรวมกลุ่มสมาชิกก่อตั้งเป็นกลุ่มอาชีพ และสมาชิกในกลุ่มหรือในชุมชน ได้ร่วมคิดร่วมทากิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ก่อให้เกิดความสามัคคีในชุมชนตนเอง ร่วมมือกันพัฒนาศักยภาพจนเป็นกลไกหลักในการท างานกับชุมชน

ทิศทางผ้าหม้อฮ่อมในอนาคต การผลิตผ้าหม้อฮ่อมของจังหวัดแพร่ นอกจากจะเป็นการทำให้มีเสื้อผ้าและ ผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายแล้ว ยังเป็นการสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน การที่ชุมชนเห็น คุณค่าของธรรมชาติและรู้จักนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม รวมถึงการคงไว้ ซึ่งภูมิปัญญา และการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ การถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นในชุมชน ตลอดจนการที่ ชุมชนเกิดการจัดการโดยชุมชนเอง เช่น การรวมกลุ่มกันเพื่อจัดตั้งเป็นสหกรณ์ เป็นต้น ดังนั้น ผ้า หม้อฮ่อมหรือผ้าย้อมคราม จึงมิใช่เป็นเพียงผ้าสีน้ำเงินเข้มธรรมดา ๆ ผืนหนึ่งเท่านั้น แต่หม้อฮ่อม ยังเป็นผ้าที่นอกจากจะมีคุณสมบัติเฉพาะตัวในเรื่องกลิ่นและสีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะผืนซึ่งต่างกับ ผ้าที่ผลิตจากโรงงานแล้ว ยังแฝงด้วยความทุ่มเททั้งแรงกายและแรงใจของผู้ทอและผู้ย้อม จึงทำให้เสื้อผ้าหม้อฮ่อมรวมถึงผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายชนิดจากผ้าหม้อฮ่อมของจังหวัดแพร่ ซึ่งย้อมด้วยสีครามจากธรรมชาติกลายเป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งที่ได้รับความนิยม ทั้งจากชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศในทวีปยุโรปและประเทศญี่ปุ่นจนผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการ ทั้งนี้ เพราะ ผ้าหม้อฮ่อม หรือผ้าย้อมครามเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ ถือเป็นงานหัตถกรรมที่มีสีเป็น เอกลักษณ์เฉพาะผืน ไม่ซ้ำแบบใคร จึงนับได้ว่าเป็นงานศิลปะอีกแขนงหนึ่งที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ ส่งเสริม และถ่ายทอดให้ตกทอดแก่รุ่นลูกหลาน แต่ปัจจุบันผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการทำหรือ ย้อมผ้าหม้อฮ่อมส่วนใหญ่มักจะเป็นคนที่มีอายุราว 40-50 ปีขึ้นไป จึงเป็นที่น่ากังวลว่าหากเยาวชน คนรุ่นหลังไม่สนใจเรียนรู้ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการทอผ้าหรือย้อมผ้าหม้อฮ่อมและไม่เห็นความสำคัญ ในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อม อีกทั้งหากไม่มีการจัดเป็นหลักสูตรท้องถิ่นไว้ในระบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กและเยาวชนในชุมชนแล้ว อีกไม่นานผ้าหม้อฮ่อมย้อมสีธรรมชาติก็คงจะ เหลือแต่เพียงเรื่องเล่าไว้เป็นความทรงจำอันน่าเศร้าของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ถูกลืมเลือน ไปจาก สังคมไทยในที่สุด(สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดแพร่)

2.4 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์

หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานที่มุ่งสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความน่าสนใจ ทันสมัย มีประโยชน์ใช้สอยครบถ้วน และตอบสนองการใช้งานกับผู้บริโภคได้อย่างเหมาะสมซึ่งคำนึงถึงหลักการต่อไปนี้

1. หน้าที่ใช้สอย หน้าที่ใช้สอยถือเป็นหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สำคัญที่สุดเป็นอันดับแรกที่ต้องคำนึงผลิตภัณฑ์ทุกชนิดต้องมีหน้าที่ใช้สอยถูกต้องตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ คือสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสะดวกสบาย ผลิตภัณฑ์นั้นถือว่ามีประโยชน์ใช้สอยดี (HIGH FUNCTION) แต่ถ้าหากผลิตภัณฑ์ใดไม่สามารถสนองความต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพผลิตภัณฑ์นั้นก็จะถือว่ามีประโยชน์ใช้สอยไม่ดีเท่าที่ควร (LOW FUNTION)

สำหรับคำว่าประโยชน์ใช้สอยดี (HIGH FUNCTION) นั้น ดลต์ รัตนทัศนีย์ (2528 : 1) ได้กล่าวไว้ว่า เพื่อให้ง่ายแก่การเข้าใจขอให้ดูตัวอย่างการออกแบบมีดหั่นผักแม้ว่ามีดหั่นผักจะมีประสิทธิภาพในการหั่นผักให้ขาดได้ตามความต้องการ แต่จะกล่าวว่า มีดนั้นมีประโยชน์ใช้สอยดี (HIGH FUNCTION) ยังไม่ได้ จะต้องมีองค์ประกอบอย่างอื่นร่วมอีกเช่น ด้ามจับของมีดนั้นจะต้องมีความโค้งเว้าที่สัมพันธ์กับขนาดของมือผู้ใช้ ซึ่งจะเป็นส่วนที่ก่อให้เกิดความสะดวกสบายในการหั่นผักด้วย และภายหลังจากการใช้งานแล้วยังสามารถทำความสะอาดได้ง่าย การเก็บและบำรุงรักษาจะต้องง่ายสะดวกด้วย ประโยชน์ใช้สอยของมีดจึงจะครบถ้วนและสมบูรณ์ เรื่องหน้าที่ใช้สอยนับว่าเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อนซับซ้อนมาก ผลิตภัณฑ์บางอย่างมีประโยชน์ใช้สอยตามที่ผู้คนทั่วๆ ไปทราบเบื้องต้นว่า มีหน้าที่ใช้สอยแบบนี้ แต่ความละเอียดอ่อนที่นักออกแบบได้คิดออกมานั้นได้ตอบสนองความสะดวกสบายอย่างเต็มที่ เช่น มีดในครัวมีหน้าที่หลักคือใช้ความคมช่วยในการหั่น สับ แต่เราจะเห็นได้ว่ามีการออกแบบมีดที่ใช้ในครัวอยู่มากมายหลายแบบหลายชนิดตามความละเอียดในการใช้ประโยชน์เป็นการเฉพาะที่แตกต่างเช่น มีดสำหรับปอกผลไม้ มีดแล่เนื้อสัตว์ มีดสับกระดูก มีดบะช่อ มีดหั่นผัก เป็นต้น ซึ่งก็ได้มีการออกแบบลักษณะแตกต่างกันออกไปตามการใช้งาน ถ้าหากมีการใช้มีดอยู่ชนิดเดียวแล้วใช้กันทุกอย่างตั้งแต่แล่เนื้อ สับบะช่อ สับกระดูก หั่นผัก ก็อาจจะใช้ได้ แต่จะไม่ได้ความสะดวกเท่าที่ควร หรืออาจได้รับอุบัติเหตุขณะที่ใช้ได้ เพราะไม่ใช่ประโยชน์ใช้สอยที่ได้รับการออกแบบมาให้ใช้เป็นการเฉพาะอย่าง การออกแบบเก้าอี้ก็เหมือนกัน หน้าที่ใช้สอยเบื้องต้นของเก้าอี้ คือใช้สำหรับนั่ง แต่นั่งในกิจกรรมใดนั่งในห้องรับแขก ขนาดลักษณะรูปแบบเก้าอี้ก็เป็นความสะดวกในการนั่งรับแขก พูดคุยกัน นั่งรับประทานอาหาร ขนาดลักษณะเก้าอี้ก็เป็นความเหมาะสมกับโต๊ะอาหาร นั่งเขียนแบบบนโต๊ะเขียนแบบ เก้าอี้ก็จะมีขนาดลักษณะที่ใช้สำหรับการนั่งทำงานเขียนแบบ ถ้าจะเอาเก้าอี้รับแขกมาใช้นั่งเขียนแบบ ก็คงจะเกิดการเมื่อยล้า ปวดหลัง ปวดคอ แล้วนั่งทำงานได้ไม่นาน ตัวอย่างดังกล่าวต้องการที่จะพูดถึงเรื่องของหน้าที่ใช้สอยของผลิตภัณฑ์ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญและละเอียดอ่อนมาก ซึ่งนักออกแบบจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาข้อมูลอย่างละเอียด

2. ความปลอดภัย สิ่งที่อำนวยประโยชน์ได้มากเพียงใด ย่อมจะมีโทษเพียงนั้น ผลิตภัณฑ์ที่ให้ความสะดวกต่างๆ มักจะเกิดจากเครื่องจักรกลและเครื่องใช้ไฟฟ้า การออกแบบควรคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ใช้ ถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็ต้องแสดงเครื่องหมายไว้ให้ชัดเจนหรือมีคำอธิบายไว้ ผลิตภัณฑ์สำหรับเด็ก ต้องคำนึงถึงวัสดุที่เป็นพิษเวลาเด็กเอาเข้าปากกัดหรืออม นักออกแบบจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ใช้เป็นสำคัญ มีการออกแบบบางอย่าง ต้องใช้เทคนิคที่เรียกว่าแบบธรรมดา แต่คาดไม่ถึงช่วยในการให้ความปลอดภัย เช่น การออกแบบหัวเกลียววาล์ว ถังแก๊ส หรือปุ่มเกลียว ล็อกใบพัดของพัดลม จะมีการทำเกลียวเปิดให้ย้อนศรตรงกันข้ามกับเกลียวทั่วๆ ไป เพื่อความปลอดภัย สำหรับคนที่ไม่ทรายหรือเคยมือไปหมุนเล่นคือ ยิ่งหมุนก็ยิ่งขันแน่น เป็นการเพิ่มความปลอดภัยให้แก่ผู้ใช้

3. ความแข็งแรง ผลิตภัณฑ์จะต้องมีความแข็งแรงในตัวของผลิตภัณฑ์หรือโครงสร้างเป็นความเหมาะสมในการที่นักออกแบบรู้จักใช้คุณสมบัติของวัสดุและจำนวน หรือปริมาณของโครงสร้าง ในกรณีที่เป็นผลิตภัณฑ์ที่จะต้องมีการรับน้ำหนัก เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ต้องเข้าใจหลักโครงสร้างและการรับน้ำหนัก อีกทั้งต้องไม่ทิ้งเรื่องของความสวยงามทางศิลปะ เพราะมีปัญหาว่า ถ้าใช้โครงสร้างให้มากเพื่อความแข็งแรง จะเกิดสวนทางกับความงาม นักออกแบบจะต้องเป็นผู้ดึงเอาสิ่งสองสิ่งนี้เข้ามาอยู่ในความพอดีให้ได้ ส่วนความแข็งแรงของตัวผลิตภัณฑ์เองนั้นก็ขึ้นอยู่ที่การออกแบบรูปร่างและการเลือกใช้วัสดุ และประกอบกับการศึกษาข้อมูลการใช้ผลิตภัณฑ์ว่า ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวต้องรับน้ำหนักหรือกระทบกระแทกอะไรหรือไม่ในขณะใช้งานก็คงต้องทดลองประกอบการออกแบบไป

ด้วย แต่อย่างไรก็ตาม ความแข็งแรงของโครงสร้างหรือตัวผลิตภัณฑ์ นอกจากเลือกใช้ประเภทของวัสดุ โครงสร้างที่เหมาะสมแล้วยังต้องคำนึงถึงความประหยัดควบคู่กันไปด้วย

4. ความสะดวกสบายในการใช้ นักออกแบบต้องศึกษาวิชากายวิภาคเชิงกลเกี่ยวกับสัดส่วน ขนาด และขีดจำกัดที่เหมาะสมสำหรับอวัยวะส่วนต่างๆ ในร่างกายของมนุษย์ทุกเพศ ทุกวัย ซึ่งจะประกอบด้วยความรู้ทางด้านขนาดสัดส่วนมนุษย์ (ANTHROPOMETRY) ด้านสรีรศาสตร์ (PHYSIOLOGY) จะทำให้ทราบ ขีดจำกัดความสามารถของอวัยวะส่วนต่างๆ ในร่างกายมนุษย์ เพื่อใช้ประกอบการออกแบบ หรือศึกษาด้านจิตวิทยา (PSYCHOLOGY) ซึ่งความรู้ในด้านต่างๆ ที่กล่าวมานี้ จะทำให้นักออกแบบ ออกแบบและกำหนดขนาด (DIMENSIONS) ส่วนโค้ง ส่วนเว้า ส่วนตรง ส่วนแคบของผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้อย่างพอเหมาะกับร่างกายหรืออวัยวะของมนุษย์ที่ใช้ ก็จะเกิดความสะดวกสบายในการใช้การไม่เมื่อยมือหรือเกิดการล้าในขณะที่ใช้ไปนานๆ ผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาวิชาดังกล่าว ก็จะเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผู้ใช้ต้องใช้อวัยวะร่างกายไปสัมผัสเป็นเวลานาน เช่น เก้าอี้ ด้าม เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ การออกแบบภายในห้องโดยสารรถยนต์ ที่มือจับรถจักรยาน ปุ่มสัมผัสต่างๆ เป็นต้น ผลิตภัณฑ์ที่ยกตัวอย่างมานี้ถ้าผู้ใช้ผู้ใดได้เคยใช้มาแล้วเกิดความไม่สบายร่างกายขึ้น ก็แสดงว่าศึกษากายวิภาคเชิงกลไม่ดีพอแต่ทั้งนี้ก็ต้องศึกษาผลิตภัณฑ์ดังกล่าวให้ดีก่อน จะไปเหมาว่าผลิตภัณฑ์นั้นไม่ดี เพราะผลิตภัณฑ์บางชนิดผลิตมาจากประเทศตะวันตก ซึ่งออกแบบโดยใช้มาตรฐานผู้ใช้ของชาวตะวันตก ที่มีรูปร่างใหญ่โตกว่าชาวเอเชีย เมื่อชาวเอเชียนำมาใช้อาจจะไม่พอดีหรือหลวม ไม่สะดวกในการใช้งาน นักออกแบบจึงจำเป็นต้องศึกษาสัดส่วนร่างกายของชนชาติหรือเผ่าพันธุ์ที่ใช้ผลิตภัณฑ์เป็นเกณฑ์

5. ความสวยงาม ผลิตภัณฑ์ในยุคปัจจุบันนี้ความสวยงามนับว่ามีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าหน้าที่ใช้สอยเลย ความสวยงามจะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อเพราะประทับใจ ส่วนหน้าที่ใช้สอยจะดีหรือไม่ต้องใช้เวลาอีกระยะหนึ่งคือใช้ไปเรื่อยๆ ก็จะเกิดข้อบกพร่องในหน้าที่ใช้สอยให้เห็นภายหลัง ผลิตภัณฑ์บางอย่างความสวยงามก็คือ หน้าที่ใช้สอยนั่นเอง เช่น ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ของโชว์ตกแต่งต่างๆ ซึ่งผู้ซื้อเกิดความประทับใจในความสวยงามของผลิตภัณฑ์ ความสวยงามจะเกิดมาจากสิ่งสองสิ่งด้วยกันคือ รูปร่าง (FORM) และสี (COLOR) การกำหนดรูปร่างและสี ในงานออกแบบผลิตภัณฑ์ไม่เหมือนกับการกำหนด รูปร่าง สี ได้ตามความนึกคิดของจิตรกรที่ต้องการ แต่ในงานออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นในลักษณะศิลปะอุตสาหกรรมจะทำตามความชอบ ความรู้สึกนึกคิดของนักออกแบบแต่เพียงผู้เดียวไม่ได้จำเป็นต้องยึดข้อมูลและกฎเกณฑ์ผสมผสานรูปร่างและสีสันให้เหมาะสม ด้วยเหตุของความสำคัญของรูปร่างและสีที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์ นักออกแบบจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาวิชา ทฤษฎีหรือหลักการออกแบบและวิชาทฤษฎีสี ซึ่งเป็นวิชาทางด้านของศิลปะแล้วนำมาประยุกต์ผสานใช้กับศิลปะทางด้านอุตสาหกรรมให้เกิดความกลมกลืน

6. ราคาพอสมควร ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นมาขายนั้นย่อมต้องมีข้อมูลด้านผู้บริโภคและการตลาดที่ได้ค้นคว้าและสำรวจแล้ว ผลิตภัณฑ์ย่อมจะต้องมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะใช้ว่าเป็นคนกลุ่มใด อาชีพฐานะเป็นอย่างไร มีความต้องการใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์นี้เพียงใด นักออกแบบก็จะเป็นผู้กำหนดแบบผลิตภัณฑ์ ประมาณราคาขายให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่จะซื้อได้การจะได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ที่มีราคาเหมาะสมกับผู้ซื้อนั้น ก็อยู่ที่การเลือกใช้ชนิดหรือเกรดของวัสดุ และเลือกวิธีการผลิตที่ง่ายรวดเร็ว เหมาะสม อย่างไรก็ดี ถ้าประมาณการออกมาแล้ว ปรากฏว่า ราคาค่อนข้างจะสูงกว่าที่กำหนดไว้ ก็อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาองค์ประกอบด้านต่างๆ กันใหม่ แต่ก็ยังต้องคงไว้ซึ่งคุณค่าของผลิตภัณฑ์นั้น เรียกว่าเป็นวิธีการลดค่าใช้จ่าย

7. การซ่อมแซมง่าย หลักการนี้คงจะใช้กับผลิตภัณฑ์ เครื่องจักรกล เครื่องยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆ ที่มีกลไกภายในซับซ้อน อะไหล่บางชิ้นย่อมต้องมีการเสื่อมสภาพไปตามอายุการใช้งานหรือการใช้งานในทางที่ผิด นักออกแบบย่อมที่จะต้องศึกษาถึงตำแหน่งในการจัดวางกลไกแต่ละชิ้นตลอดจนนอตสกรู เพื่อที่จะได้ออกแบบส่วนของฝาครอบบริเวณต่างๆ ให้สะดวก ในการถอดซ่อมแซมหรือเปลี่ยนอะไหล่ง่าย

8. วัสดุและวิธีการผลิต ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ผลิตด้วยวัสดุสังเคราะห์ อาจมีกรรมวิธีการเลือกใช้วัสดุและวิธีผลิตได้หลายแบบ แต่แบบหรือวิธีใดถึงจะเหมาะสมที่สุด ที่จะไม่ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงกว่าที่ประมาณฉะนั้น นักออกแบบคงจะต้องศึกษาเรื่องวัสดุและวิธีผลิตให้ลึกซึ้ง โดยเฉพาะวัสดุจำพวกพลาสติกในแต่ละชนิด จะมีคุณสมบัติทางกายภาพที่ต่างกันออกไป เช่น มีความใส ทนความร้อน ผิวมันวาว ทนกรดด่างได้ดี ไม่ลื่น เป็นต้น ก็ต้องเลือกให้คุณสมบัติดังกล่าวให้เหมาะสมกับคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ที่พึงมียิ่งในยุคสมัยนี้ มีการรณรงค์ช่วยกันพิทักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยการใช้วัสดุที่นำกลับหมุนเวียนมาใช้ใหม่ ก็ยิ่งทำให้นักออกแบบย่อมต้องมีบทบาทเพิ่มขึ้นอีก คือ เป็นผู้ช่วยพิทักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยการเลือกใช้วัสดุที่หมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ได้ ที่เรียกว่า รีไซเคิล

9. การขนส่ง นักออกแบบต้องคำนึงถึงการประหยัดค่าขนส่ง การขนส่งสะดวกหรือไม่ ระยะใกล้หรือระยะไกลกินเนื้อที่ในการขนส่งมากน้อยเพียงใด การขนส่งทางบกทางน้ำหรือทางอากาศต้องทำการบรรจุหีบห่ออย่างไร ถึงจะทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่เกิดการเสียหายชำรุด ขนาดของตู้คอนเทนเนอร์บรรทุกสินค้าหรือเนื้อที่ที่ใช้ในการขนส่งมีขนาด กว้าง ยาว สูง เท่าไหร่ เป็นต้น หรือในกรณีที่ผลิตภัณฑ์ที่ทำการออกแบบมีขนาดใหญ่โตยาวมาก เช่น เตียง หรือพัดลมแบบตั้งพื้น นักออกแบบก็ควรที่จะคำนึงถึงเรื่องการขนส่ง ตั้งแต่ขั้นตอนของการออกแบบกันเลย คือ ออกแบบให้มีชิ้นส่วน สามารถถอดประกอบได้ง่าย สะดวก เพื่อทำให้หีบห่อมีขนาดเล็กสุดสามารถบรรจุได้ในลังที่เป็นขนาดมาตรฐาน เพื่อการประหยัดค่าขนส่ง เมื่อผู้ซื้อซื้อไปก็สามารถที่จะขนส่งได้ด้วยตนเองนำกลับไปบ้านก็สามารถประกอบชิ้นส่วนให้เข้ารูปเป็นผลิตภัณฑ์ได้โดยสะดวกด้วยตนเอง

เรื่องหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้กล่าวมาทั้ง 9 ข้อนี้เป็นหลักการที่นักออกแบบผลิตภัณฑ์ต้องคำนึงถึงเป็นหลักการทางสากลที่ได้กล่าวไว้ในขอบเขตอย่างกว้าง ครอบคลุมผลิตภัณฑ์ไว้ทั่วทุกกลุ่มทุกประเภทในผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดนั้น อาจจะไม่ต้องคำนึงหลักการดังกล่าวครบทุกข้อก็ได้ ขึ้นอยู่กับความซับซ้อนของผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์บางชนิดก็อาจจะต้องคำนึงถึงหลักการดังกล่าวครบถ้วนทุกข้อ เช่น ออกแบบผลิตภัณฑ์ไว้แขวนเสื้อก็คงจะเน้นหลักการด้านประโยชน์ใช้สอย ความสะดวกในการใช้และความสวยงามเป็นหลัก คงจะไม่ต้องไปคำนึงถึงด้านการซ่อมแซม เพราะไม่มีกลไกซับซ้อนอะไร หรือการขนส่ง เพราะขนาดจำกัดตามประโยชน์ใช้สอยบังคับ เป็นต้น ในขณะที่ผลิตภัณฑ์บางอย่าง เช่น ออกแบบผลิตภัณฑ์รถยนต์ ก็จำเป็นที่นักออกแบบจะต้องคำนึงถึงหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ครบทั้ง 9 ข้อ เป็นต้น

2.5 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับของตกแต่งบ้านจากผ้าไทย

ความสมดุลของการตกแต่งห้องกับงานศิลปะ เมื่อมีการวางแผนในการออกแบบตกแต่งห้องตามความต้องการของผู้อยู่อาศัย เราต้องมีการออกแบบให้มีความสมดุลระหว่างพื้นที่ใช้สอยให้เหมาะสม และอาจต้องมองถึงพื้นที่มีหน้าต่างเดี่ยวหรือหน้าต่างคู่ซึ่งเป็นตัวแปลของความกว้างของห้องและจะเป็นตัวกำหนดพื้นในการจัดวางตกแต่งให้มีความแตกต่างของเฟอร์นิเจอร์ที่จะว่างว่าตำแหน่งที่เหมาะสม และของตกแต่งอื่นๆที่สามารถเข้ากันได้ดีกับสัดส่วนการจัดวาง ด้านข้างหรือตรงกลาง เช่น การจัดวางเตียงนอน โซฟา หรือโต๊ะข้างในห้องนั่งเล่น แต่งบ้าน

ด้วยผ้าไทย นี้ ถ้าคิดว่าการนำผ้าไทยมาใช้ แล้วจะดูแก่หรือเชย คงต้องคิดใหม่ เพราะผ้าไทยมีความหลากหลายไม่ต่างจากวัสดุแต่งบ้านอื่น ๆ ขึ้นอยู่กับว่าเราจะเลือกมาใช้ทำอะไร ยิ่งตอนนี้เทรนด์งานฝีมือกำลังมาแรง เราจึงอยากนำผ้าไทยอย่างผ้าย้อมคราม ที่มีสีสันและเอกลักษณ์สวยงาม มาใช้สร้างสรรค์ไอเดียแต่งบ้านให้ดูชิคร่วมสมัย จะเป็นอย่างไรไปลงมือทำเลยดีกว่า ผ้าหม้อห้อมหรือผ้าย้อมครามเกิดจากกรรมวิธีการย้อมผ้าด้วยสีสันจากพืชพรรณธรรมชาติโดยอาศัยภูมิปัญญาชาวบ้านที่ได้รับการสืบทอดมาช้านาน จนได้ผ้าสีน้ำเงินผืนงามสำหรับทำเครื่องนุ่งห่มแพรพรรณต่าง ๆ บ่งบอกถึงคุณค่าด้านวัฒนธรรมที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และสืบทอด ซึ่งปัจจุบันเป็นเรื่องน่ายินดีมากที่คนรุ่นใหม่หลายคนเห็นคุณค่าหันมาออกแบบลวดลายให้ผ้าย้อมครามดูทันสมัย ทั้งยังมีการนำมาต่อยอดจนกลายเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้อย่างน่าทึ่ง ช่วยฟื้นคุณค่าให้ผ้าย้อมครามกลับมาเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปในวงกว้าง แถมยังช่วยสร้างรายได้ให้กลุ่มชาวบ้านและสืบสานภูมิปัญญาด้านการย้อมผ้าไม่ให้สูญหาย (https://www.baanlaesuan.com)

รูปที่ 2.7 แสดงภาพการตกแต่งบ้านจากผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมหรือผ้าย้อมคราม
ที่มา : https://www.baanlaesuan.com

ผ้าไหม ผ้าฝ้ายทำมือ เป็นมรดกล้ำค่าที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน โดยริเริ่มในจีนมาแล้วนานกว่า 5,000 ปี เนื้อผ้าทอมืออย่างประณีต มีความเงาวาวอย่างไม่มีใครเทียบได้ อีกทั้งลวดลายยังเป็นเอกลักษณ์ มีเสน่ห์ และสวยงาม เพราะเหตุนี้ผ้าไหมจึงมีราคาแพง และด้วยความที่ผ้าไหมมีเนื้อผ้าที่หนาและทนทานจึงได้มีการนำไปประยุกต์อย่างสร้างสรรค์เข้ากับงานดีไซน์เฟอร์นิเจอร์และของแต่งบ้านต่างๆ เช่น เฟอร์นิเจอร์ผ้าไหม ผ้าฝ้าย เบาะรองนั่ง โซฟา ผ้าม่าน หมอน ผ้าห่ม ซึ่งทำให้เฟอร์นิเจอร์ดูหรูหรา มีเสน่ห์ขึ้นอย่างไม่น่าเชื่อ โดยส่วนมากจะใช้ในห้องรับแขห้องรับประทานอาหาร และห้องนอน และวันนี้เราจึงนำเฟอร์นิเจอร์และการแต่งห้องที่ทำด้วยผ้าไหมมาให้ดูกัน ตามมากันเลยชุดเฟอร์นิเจอร์ผ้าไหม ไฮโซหรูหราเฟอร์นิเจอร์ทำจากผ้าไหม ดูแปลกตาหรูหรา มีเสน่ห์ ด้วยลวดลายจากเนื้อผ้าไหมที่ใช้ตั้งแต่โซฟา โต๊ะ ไปถึงผ้าม่าน เปลี่ยนเฟอร์นิเจอร์ในแบบธรรมดาให้ดูมั่งคั่งหรูหรา มีระดับขึ้นทันตาเห็น ชอบห้องนั่งเล่นแบบสบายๆ แต่ไม่ทิ้งความไฮลองหาเฟอร์นิเจอร์ที่ทำด้วยผ้าม่านมาใช้กัน (**ผิดพลาด! การอ้างอิงการเชื่อมโยงหลายมิติไม่ถูกต้อง**ผ้าจก เป็นผ้าที่ใช้วิธีการเก็บและทอเช่นเดียวกับผ้าขิด แต่มีการทำลวดลาย ด้วยการเพิ่มเส้นพุ่งพิเศษเข้าไปเป็นช่วงๆไม่ติดต่อกันทำให้สามารถ สลับสีและลวดลายได้ลักษณะผ้าจึงมีสีสันและลวดลายมากกว่าผ้าที่ได้จากการทำขิด แหล่งผลิตผ้าจกที่มีชื่อเสียง ได้แก่ แพร่ สุโขทัย เชียงใหม่ ราชบุรี อุตรดิตถ์ ผ้าที่มีการทำขิดหรือจกที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก เช่น ผ้ากาบบัว ซึ่งเป็นผ้าเอกลักษณ์ของจังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความงานและคุณค่าแห่งการอนุรักษ์จึงได้นำมาออกแบบเป็นเฟอร์นิเจอร์ในการตกแต่งบ้านดังกล่าว

รูปที่ 2.8 แสดงภาพเฟอร์นิเจอร์จากผ้าไทย

ผ้าม่านผ้าไหมเข้าชุดกับโซฟาผ้าไหม โดนใจคนชอบลายสไตล์พื้นเมืองกันสุดๆ ด้วยโซฟา หมอน และผ้าม่านเข้าชุดกัน ทั้งหมดล้วนทำจากผ้าไหม มีเสน่ห์สุดๆ ใครชอบสไตล์นี้พลาดไม่ได้แล้วเพราะผ้าไทยเป็นเสน่ห์ที่หาดูได้ยากจากที่อื่นๆเพราะเป็นผ้าที่มีทุกขั้นตอนที่ทำจากมือและถือว่าเป็นงานหัตถกรรมที่มีคุณค่ามาก

รูปที่ 2.9 แสดงภาพผ้าม่านผ้าไหมเข้าชุดกับโซฟาผ้าไหม
ที่มา : http://www.easternsilk.com

2.6 การทบทวนวรรณกรรมเพื่อนำไปใช้ในงานวิจัย

วาสนา เจริญวิเชียรฉาย(2552.) วิจัยพบว่าความต้องการด้านรูปแบบของผลิตภัณฑ์ ของตกแต่งบ้านจากวัสดุเหลือใช้เพื่อนำมาเป็นแนวทางการออกแบบ ของตกแต่งบ้านจากวัสดุเหลือใช้ ผู้ผลิตและผู้สนใจสินค้าต้องการให้ ใช้กระดาษเหลือใช้เป็นวัสดุหลัก ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน การออกแบบลวดลายตกแต่งของตกแต่งบ้าน ประเภทรูปภาพ ควรเป็นภาพดอกไม้รองลงมาเป็นภาพทิวทัศน์ กรอบรูป ควรเป็นลายดอกไม้รองลงมาเป็นลายสร้างสรรค์ กล่องใส่กระดาษชำระควรเป็นลายดอกไม้ รองลงมาเป็นลายสร้างสรรค์ กล่องอเนกประสงค์ควรเป็ นลายดอกไม้ รองลงมาเป็นลายสร้างสรรค์

วิมลวรรณ ศตะกูรมะและคณะ(2555.) วิจัยสรุปว่าช่างจักสาน นักออกแบบ และผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานมีความต้องการผลิตภัณฑ์ เครื่องใช้และของตกแต่งบ้าน ประเภทภาชนะใส่ของ มีความแข็งแรงคงทน ดูแลรักษาความสะอาดง่าย รูปแบบผลิตภัณฑ์แสดงความงามตามธรรมชาติของต้นธูปฤาษีและก้านตาลอย่างชัดเจน และสามารถผลิตเองได้ในท้องถิ่น ผลการประเมินรูปแบบผลิตภัณฑ์ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ มีความสวยงามและแสดงลักษณะเฉพาะของต้นธูปฤาษีและก้านตาลได้อย่างโดดเด่น เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย เหมาะสมกับวิธีการผลิต ในระดับมากที่สุด รูปแบบ ที่พัฒนาขึ้นได้รับความพึงพอใจจากผู้ผลิตผู้จำหน่ายและผู้บริโภค ด้านประโยชน์ใช้สอย ด้านความสวยงาม ในระดับมากที่สุด

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการศึกษา ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของจังหวัดแพร่และศึกษาถึงภูมิปัญญากระบวนการผลิตผ้าหม้อฮ่อมของ บ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่ 2) เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเศษผ้าหม้อฮ่อมเหลือทิ้งจากการตัดเย็บ เพื่อความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มร้านค้าผ้าหม้อฮ่อมบ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่ 6) เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อมให้มีอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของจังหวัดแพร่ และมาตราฐานอุตสาหกรรมที่สามารถใช้สอยในชีวิตประจำวันได้ และส่งออกสู่ตลาดสากลได้ และมาตราฐานอุตสาหกรรม ที่สามารถใช้สอยในชีวิตประจำวันได้ และส่งออกสู่ตลาดสากลได้

การวิจัยมุ่งศึกษาใน 2 ประเด็นหลัก คือ 1) ประเด็นด้านการสร้างเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของจังหวัดแพร่และศึกษาถึงภูมิปัญญา กระบวนการผลิตผ้าหม้อฮ่อมของ บ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่ และปัจจัยในการออกแบบที่สามารถถ่ายทอดเอกลักษณ์ของสินค้าสื่อถึงความเป็นตัวตนของเอกลักษณ์พื้นถิ่นที่คู่ควรกับการอนุรักษ์ 2) ประเด็นด้านการเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อม กลุ่มร้านค้าผ้าหม้อห้อม บ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่ ให้สอดคล้องกับแนวทางการออกแบบในสมัยปัจจุบัน ที่สอดคล้องกับการรับรู้ของผู้บริโภค ที่พิจารณาร่วมกับลักษณะบุคคลที่มีความแตกต่างกันทางด้านอายุ เพศ การศึกษา อาชีพ รายได้ ภูมิลำเนา และรสนิยมในการเลือกซื้อสินค้า

3.1 ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ เอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของจังหวัดแพร่และศึกษาถึงภูมิปัญญา กระบวนการผลิตผ้าหม้อฮ่อมเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อม ของกลุ่มร้านค้าผ้าหม้อฮ่อม บ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่ให้สอดคล้องกับแนวทางการออกแบบในสมัยปัจจุบัน ตลอดจนการ และพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อมให้มีอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของจังหวัดแพร่ และมาตราฐานอุตสาหกรรม ที่สามารถใช้สอยในชีวิตประจำวันได้ และส่งออกสู่ตลาดสากลได้

โดยมีวิธีการศึกษาทั้งข้อมูลจากเอกสาร หนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสำรวจภาคสนาม การวิจัยแบบกึ่งทดลอง และการทดสอบด้วยแบบสอบถามที่มีรูปภาพประกอบ การวิจัยนี้จึงมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นด้วยการทบทวนวรรณกรรม เอกสาร แนวคิด และทฤษฎีเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างกรอบการวิจัย การสร้างตัวแปร ตัวชี้วัด รวมถึงแนวทางการดำเนินการวิจัย โดยแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้สรุปออกเป็น 4 แนวคิด ซึ่งได้กล่าวไว้แล้วข้างต้นในบทที่ 2 คือ 1) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับภูมิประเทศและข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่ 2) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหม้อฮ่อมทุ่งเจริญย้อมสี

บ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่ 3) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาและคุณสมบัติของผ้าหม้อฮ่อม 4) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพื่อให้การออกแบบเข้าสู่ผู้บริโภคได้อย่างครอบคลุมครบถ้วน

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดกรอบการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยตัวแปร และตัวชี้วัดเพื่อให้เป็นแนวทางในการกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 ลงสำรวจพื้นที่กลุ่มของกลุ่มร้านค้าผ้าหม้อห้อม บ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่เพื่อใช้เป็นกรณีศึกษา เพื่อศึกษาตัวแปรในการออกแบบผ่านคุณลักษณะทางกายภาพของการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อม และศึกษาปัจจัยการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่สามารถเป็นองค์ประกอบในการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้วยการทบทวนวรรณกรรม เอกสาร แนวคิด และทฤษฎีจากภาคเอกสารต่างๆ

ขั้นตอนที่ 4 สังเคราะห์ปัจจัยการเชื่อมโยงระหว่างการออกแบบ และเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของจังหวัดแพร่และศึกษาถึงภูมิปัญญา กระบวนการผลิตผ้าหม้อฮ่อมเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อม กลุ่มของกลุ่มร้านค้าผ้าหม้อฮ่อม บ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่เพื่อหาประเด็นสำหรับเป็นตัวชี้วัดในการประเมินด้านการรับรู้และความเข้าใจในความเป็นพื้นถิ่นของผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อม ของผู้บริโภค และเพื่อสร้างเครื่องมือในการทดลอง

ขั้นตอนที่ 5 สร้างเครื่องมือในการวิจัย เพื่อนำไปสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายและซึ่งงานวิจัยฉบับนี้ใช้วิธีการออกแบบในรูปแบบภาพสเก็ตซ์เสมือนจริงของผลิตภัณฑ์จากเศษผ้าหม้อฮ่อม เพื่อประกอบแบบหาความเป็นไปได้ในการออกแบบที่สื่อถึงเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ ของจังหวัดแพร่มากที่สุด ที่ส่งผลต่อการรับรู้ เป็นเครื่องมือการวิจัย

ขั้นตอนที่ 6 นำเครื่องมือในการวิจัย ไปทำการทดลองกับกลุ่มผู้บริโภค โดยใช้แบบสัมภาษณ์และรูปแบบภาพสเก็ตซ์เสมือนจริงของผลิตภัณฑ์จากเศษผ้าหม้อฮ่อม ที่สื่อถึงเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของจังหวัดแพร่ โดยทำการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ 1 เลือกตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาด้านการออกแบบในระดับปริญญาตรี กลุ่มที่ 2 กลุ่มบุคคลทั่วไปอาทิ แม่บ้าน คนที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจและมีกำลังในการซื้อสินค้าของตกแต่งบ้าน

ขั้นตอนที่ 7 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบสัมภาษณ์ โดยการประมวลผลด้วยโปรแกรม SPSS เพื่อหาข้อสรุปปัจจัยในการออกแบบ และเสนอแนะในการออกแบบและจัดทำต้นแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเศษผ้าหม้อฮ่อมที่มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของจังหวัดแพร่ตลอดจนการออกแบบลวดลายที่ทันสมัย และกระบวนการผลิตผ้าหม้อฮ่อมเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อม

ขั้นตอนที่ 9 นำข้อสรุปจากการวิเคราะห์ตามปัจจัยต่างๆที่นำไปสู่การออกแบบ และดำเนินการจัดทำต้นแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากผ้าหม้อที่สื่อถึงเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของจังหวัดแพร่ ที่สอดคล้องกับกระบวนการเดิมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการรับรู้ของผู้บริโภค ที่

ช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นและการมีทัศนคติที่ดีต่อสินค้าขององค์กร อีกทั้งยังส่งเสริมความมั่นใจต่อนโยบายขององค์กรในแนวคิดด้านพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่สากลแบบยั่งยืน และเพื่อเป็นกลยุทธ์ในการกระตุ้นพฤติกรรมของผู้บริโภคที่หันมานิยมใช้ของพื้นบ้านของไทยอย่างเต็มประสิทธิภาพ

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการแบ่งกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยแยกกลุ่มของลักษณะบุคคลที่มีคุณสมบัติที่ทำให้เกิดความแตกต่างในการรับรู้รูปแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเศษผ้าหม้อฮ่อมที่สื่อถึงที่สื่อถึงเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของจังหวัดแพร่ด้วยการผสมผสานรูปแบบสมัยใหม่ไปสู่การออกแบบสมัยใหม่ และทำการเลือกกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาตัวแทนจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ซึ่งได้แก่

กลุ่มที่1 กลุ่มที่มีพื้นฐานทางศิลปะ หรือการออกแบบ โดยผู้วิจัยกำหนดตัวแทนของกลุ่มเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาทางด้านศิลปะ หรือการออกแบบในระดับปริญญาตรี จำนวน100 คน เพื่อเป็นตัวแทนกลุ่มที่มีการรับรู้ด้านศิลปะ และการออกแบบ โดยการสุ่มตัวอย่างในกลุ่มนี้ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย(Simple Random Sampling) โดยเลือกตัวอย่างของนักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาออกแบบ จากนั้นใช้ตารางเลขสุ่ม จนได้กลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวนที่ต้องการ

กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่ไม่มีพื้นฐานทางศิลปะ หรือการออกแบบ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริโภคทั่วไป อาทิ กลุ่มแม่บ้าน หรือคนที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจและมีกำลังในการซื้อสินค้าของตกแต่งบ้าน เพื่อเป็นตัวแทนกลุ่ม จำนวน 100 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) เพื่อให้ได้ตามลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ จากนั้นจึงสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ต่อไปให้ครบตามจำนวนที่ต้องการ ณ จุดที่มีการเก็บรวมรวมข้อมูล

3.3เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บข้อมูล

3.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบสอบถามเบื้องต้น(Pilot Study)
- แบบสัมภาษณ์ และรูปแบบภาพสเก็ตซ์เสมือนจริงของรูปแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเศษผ้าหม้อฮ่อม ที่สื่อถึงเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของจังหวัดแพร่ เพื่อสำรวจความต้องการของผู้บริโภคและผู้ประกอบการ
- แบบสอบถามเพื่อสอบถามความพึงพอใจของผู้บริโภคและผู้ประกอบการ

3.3.2 ขั้นตอนการเก็บข้อมูลการวิจัย

- ลงพื้นที่เก็บข้อมูลและสำรวจความต้องการเบื้องต้น (Pilot Study) ของผู้บริโภคและผู้ประกอบการ
- ลงพื้นที่สัมภาษณ์เพื่อสำรวจความต้องการของผู้บริโภคและผู้ประกอบการ โดยนำทำการสัมภาษณ์ผู้บริโภคและผู้ประกอบการตัวต่อตัวตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดเพื่อให้ทราบถึงความต้องการของผลิตภัณฑ์

- ลงพื้นเก็บแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริโภคและผู้ประกอบการโดยวิธีการนำผลิตภัณฑ์ที่ทำการออกแบบและสำเร็จมาเป็นต้นแบบแล้วนั้นมาสอบถามผู้บริโภคและผู้ประกอบการเพื่อทราบถึงระดับความพึงพอใจของผลิตภัณฑ์

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

- การวิเคราะห์แบบสอบถามเบื้องต้น(Pilot Study)โดยการสรุปประเด็นที่สำคัญของผู้บริโภคและผู้ประกอบการถึงความต้องการ การออกแบบและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากผ้าหม้อฮ่อมฯเพื่อสรุปประเด็นและให้เชื่อมโยงถึงความต้องการของผู้บริโภคและผู้ประกอบอย่างแท้จริง
- การวิเคราะห์

3.5 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้ในการหาความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความคิดเห็นโดยดูจากการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากผ้าหม้อฮ่อม โดยทำการรวบรวมข้อมูลและประมวลผลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติ SPSS – Statistic Package for the Social Science เพื่อหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean), ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาข้อสรุปสำหรับโครงการโครงการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเศษผ้าหม้อฮ่อมเหลือทิ้งจากการตัดเย็บ เพื่อความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มร้านค้าผ้าหม้อฮ่อม บ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการและสอดคล้องต่อผู้ใช้ที่ตอบแบบสอบถาม

4.1 ผลการศึกษาข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้ในการหาความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

สอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยใช้สถิติวิเคราะห์หาค่าความถี่ร้อยละ และค่าเฉลี่ย นำเสนอในแบบตารางประกอบความเรียงตามหัวข้อดังนี้

4.1.1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนเพศ อาชีพ อายุ และรายได้ ของผู้ตอบแบบสอบถาม N = 100

คุณลักษณะประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง(คน)		จำนวนร้อยละ(%)	
1. เพศ				
- ชาย	49		49	
- หญิง	51		51	
2. อาชีพ				
- รับราชการ	10		10	
- ธุรกิจส่วนตัว	25		25	
- พนักงานบริษัทเอกชน	37		37	
- แม่บ้าน	28		28	
- อื่นๆ ระบุ	0		0	
	Min	**Max**	**$\bar{x}$**	**S.D.**
3. อายุ	23	58	32	4.18
4. รายได้	15,000	80,000	28,000	7320

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งเพศชายและหญิงมีจำนวนใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน อายุเฉลี่ย 32 ปี รายได้เฉลี่ย 28,000 บาท

4.1.2 คำถามเกี่ยวกับความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค

ตารางที่ 4.2 แสดงความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถาม N = 100

รายการ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง(คน)	จำนวนร้อยละ(%)
5. ปัจจุบันท่านได้ใช้งานผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าหม้อฮ่อมบ้างหรือไม่		
- ใช้เป็นส่วนมาก	5	5
- ใช้บ้างเป็นบางชนิด	15	15
- ใช้เป็นส่วนน้อย	27	27
- ใช้น้อยมาก	53	53
6. ท่านใช้ผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อมประเภทของตกแต่งบ้านมากน้อยเพียงใด		
- ใช้เป็นส่วนมาก	8	8
- ใช้ปานกลาง	13	13
- ใช้เป็นส่วนน้อย	37	37
- ใช้บ้างบางผลิตภัณฑ์	43	43
7. ท่านคิดอย่างไรถ้าผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อมมีการออกแบบและพัฒนาให้เป็นของตกแต่งบ้านให้มีประโยชน์ใช้สอยและรูปแบบที่ทันสมัยมากขึ้น		
- เห็นด้วยมากที่สุด	32	32
- เห็นด้วยมาก	42	42
- เห็นด้วยปานกลาง	21	21
- เห็นด้วยน้อย	7	7
8. ผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านที่ท่านคิดว่ามีความต้องการใช้ในชีวิตประจำวันมากที่สุดคือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
- ผ้าปูโต๊ะ	76	21.71
- หมอนอิง	88	25.15
- กรอบรูป	64	18.29
- พรมเช็ดเท้า	32	9.14
- โคมไฟตั้งโต๊ะ	69	19.71
- กล่องใส่ของอเนกประสงค์	13	3.71
- อื่นๆ	8	2.29

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ในปัจจุบันผู้ตอบแบบสอบถามใช้งานผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากผ้าหม้อฮ่อมน้อยมากใช้บ้างบางผลิตภัณฑ์และเห็นด้วยมากถ้าผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อมมีการออกแบบและพัฒนาให้

เป็นของตกแต่งบ้านให้มีประโยชน์ใช้สอยและรูปแบบที่ทันสมัยมากขึ้นมีความต้องการ หมอนอิงผ้าหม้อฮ่อมที่ตกแต่งลวดลาย ผ้าปูโต๊ะ และโคมไฟตั้งโต๊ะ มากที่สุด

4.1.3 คำถามเกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านผ้าหม้อฮ่อม

ตารางที่ 4.3 แสดงความคิดเห็นของข้อมูลการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านผ้าหม้อฮ่อมของผู้ตอบแบบสอบถาม N = 100

รายการ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)	จำนวนร้อยละ(%)
9. ท่านคิดว่าส่วนประกอบของลวดลายเพื่อการตกแต่งสีใดที่เหมาะสมในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อฮ่อม(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
- สีส้ม/แสด	43	7.17
- สีแดง	45	7.50
- สีดำ	55	9.17
- สีขาว	57	9.50
- สีเทา	48	8.00
- สีน้ำเงิน	46	7.67
- สีชมพู	42	7.00
- สีม่วง	40	6.66
- สีฟ้า	61	10.17
- สีเหลือง	54	9.00
- สีเขียว	56	9.33
- สีน้ำตาล	49	8.17
- สีอื่น ๆ	4	0.66
10. ท่านคิดว่าในการออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อฮ่อมควรมีวัสดุใดมาเป็นส่วนประกอบ		
- ผ้า	76	29.23
- หนัง	82	31.54
- โลหะ	41	15.77
- ยาง	23	8.85
- เงิน	26	10.00
- อื่น ๆ	12	4.61
11. ท่านคิดว่าในการนำผ้าหม้อฮ่อมมาออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์ควรมีกรรมวิธีทำใดที่เหมาะสม		
- การย้อมสีให้มีลวดลายสวยงาม	33	33
- มีการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เป็นแบบสมัยใหม่	15	15

- มีการออกแบบให้ง่ายต่อการผลิต	11	11
- มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น	41	41

ตารางที่ 4.3 แสดงความคิดเห็นของข้อมูลการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านผ้าหม้อฮ่อม ของผู้ตอบแบบสอบถาม(ต่อ) N = 100

รายการ	**จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)**	**จำนวนร้อยละ(%)**
12. ท่านคิดว่าตัวโครงสร้างของวัสดุที่นำมาผสมผสานในการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อม ควรเป็นวัสดุใด		
- เหล็ก	20	20
- แสตนเลส	28	28
- อลูมิเนียม	12	12
- ไม้	14	14
- เซรามิก	15	15
- พลาสติก	11	11
13. รูปแบบรูปทรงของผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อมควรมีรูปแบบอย่างไร		
- รูปทรงเรขาคณิต	21	21
- รูปทรงอิสระ	67	67
- รูปทรงเหมือนธรรมชาติ	12	12
14. สไตล์ของผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อมความออกแบบให้มีสไตล์แบบใด		
- Classic Style	13	13
- Vintage Style	17	17
- Modern Style	20	20
- Loft Style	13	13
- Mix and Match Style	10	10
- Contemporary Style	24	24
- อื่นๆ	3	3

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องส่วนประกอบของลวดลายเพื่อการตกแต่งสีในการนำมาใช้ในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อมมีความคิดเห็นว่าในการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อมควรมีวัสดุประเภทหนังและผ้ามาเป็นส่วนประกอบ ใช้แสตนเลสและเหล็กเป็นตัวโครงสร้างจักสานด้วยลวดลายและรูปทรงอิสระ โดยออกแบบให้มีสไตล์แบบ Contemporary

4.2 ผลการวิเคราะห์การออกแบบและพัฒนาของตกแต่งบ้าน

4.2.1 การทดสอบความคิดเห็นต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภค

ตารางที่ 4.4 การวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคจากการใช้แบบสอบถาม

N = 50

รายการ	รูปแบบที่นำมาทดสอบความพึงพอใจ							
	รูปแบบที่1		รูปแบบที่2		รูปแบบที่3		ANOVA	
	$\bar{x}$	SD.	$\bar{x}$	SD.	$\bar{x}$	SD.	F	Sig
1.ความเหมาะสมของขนาดสัดส่วน	4.51	0.51	4.54	0.50	4.54	0.50	2.62	0.76
2.ความเหมาะสมของรูปทรง	4.39	0.45	4.12	0.47	3.87	0.47	4.06	**0.03**
3.ความเหมาะสมของลวดลายสีย้อม	4.36	0.50	4.23	0.50	3.90	0.58	3.17	**0.05**
4.ความสวยงาม	4.26	0.48	4.09	0.55	4.08	0.86	0.83	**0.04**
5.ความเหมาะสมของวัสดุที่ใช้มาเป็นส่วนประกอบ	4.43	0.54	4.42	0.54	4.44	0.54	0.04	0.95
6.ความเหมาะสมของสีที่นำมาใช้	4.62	0.49	4.12	0.69	3.86	0.88	4.19	**0.01**
7.ความเหมาะสมของประโยชน์ใช้สอย	4.44	0.54	4.32	0.57	4.29	0.54	0.35	0.70
รวม	4.43	0.47	4.26	0.51	4.14	0.54	3.50	0.39

สรุปจากตารางสรุปการวิเคราะห์ผลความพึงพอใจของผู้บริโภคจำนวน 50 คน จะเห็นว่า รูปแบบที่ 1 มีค่าเฉลี่ยที่มากที่สุดอยู่ที่ 4.42 โดยรองลงมาเป็นรูปแบบที่ 2 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.26และรูปแบบที่ 3 ค่าเฉลี่ยที่ 4.14

ตารางที่ 4.5ตารางวิเคราะห์ความแปรปรวนของผลิตภัณฑ์ 3 รูปแบบโดยผู้บริโภค

LSD

Dependent Variable	รูปแบบ1	รูปแบบ2	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
1.ความเหมาะสมของขนาดสัดส่วน	1.00	2.00	.24000	.20949	.254	-.1740	.6540
		3.00	.28000	.20949	.223	.0660	.8940
	2.00	1.00	-.24000	.20949	.254	-.6540	.1740
		3.00	.24000	.20949	.254	-.1740	.6540
	3.00	1.00	-.28000	.20949	.223	-.8940	-.0660
		2.00	-.24000	.20949	.254	-.6540	.1740
2.ความเหมาะสมของรูปทรง	1.00	2.00	.48000*	.19651	.035	-.1084	.6684
		3.00	.56000*	.19651	.005	.1716	.9484
	2.00	1.00	-.48000*	.19651	.035	-.6684	.1084
		3.00	.38000*	.19651	.046	-.1084	.6684
	3.00	1.00	-.56000*	.19651	.005	-.9484	-.1716
		2.00	-.38000*	.19651	.046	-.6684	.1084
3.ความเหมาะสมของลวดลายการย้อมสี	1.00	2.00	.36000*	.17680	.047	-.1894	.5094
		3.00	.44000*	.17680	.014	.0906	.7894
	2.00	1.00	-.36000*	.17680	.047	-.5094	.1894
		3.00	.41000*	.17680	.035	-.0694	.6294
	3.00	1.00	-.44000*	.17680	.014	-.7894	-.0906
		2.00	-.41000*	.17680	.035	-.6294	.0694
4.ความสวยงาม	1.00	2.00	.48000*	.46820	.017	-.4453	1.4053
		3.00	-.38000*	.46820	.045	-1.0053	.8453
	2.00	1.00	-.48000*	.46820	.017	-1.4053	.4453
		3.00	-.56000	.46820	.234	-1.4853	.3653
	3.00	1.00	.38000*	.46820	.045	-.8453	1.0053
		2.00	.56000	.46820	.234	-.3653	1.4853
5. ความเหมาะสมของวัสดุที่ใช้มา	1.00	2.00	.04000	.15739	.800	-.2710	.3510
		3.00	.04000	.15739	.800	-.2710	.3510
	2.00	1.00	-.04000	.15739	.800	-.3510	.2710

เป็น		3.00	.00000	.15739	1.000	-.3110	.3110
ส่วนประกอบ	3.00	1.00	-.04000	.15739	.800	-.3510	.2710
		2.00	.00000	.15739	1.000	-.3110	.3110

ตารางที่ 4.5 ตารางวิเคราะห์ความแปรปรวนของผลิตภัณฑ์ 3 รูปแบบโดยผู้บริโภค(ต่อ)

Dependent Variable	รูปแบบ1	รูปแบบ2	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
6.ความเหมาะสมของสีที่นำมาใช้	1.00	2.00	.34000*	.16809	.012	-.2922	.3722
		3.00	.44000*	.16809	.010	.1078	.7722
	2.00	1.00	-.34000*	.16809	.012	-.3722	.2922
		3.00	.40000*	.16809	.019	.0678	.7322
	3.00	1.00	-.44000*	.16809	.010	-.7722	-.1078
		2.00	-.40000*	.16809	.019	-.7322	-.0678
7.ความเหมาะสมของประโยชน์ใช้สอย	1.00	2.00	.12000	.14471	.408	-.1660	.4060
		3.00	.04000	.14471	.783	-.2460	.3260
	2.00	1.00	-.12000	.14471	.408	-.4060	.1660
		3.00	-.08000	.14471	.581	-.3660	.2060
	3.00	1.00	-.04000	.14471	.783	-.3260	.2460
		2.00	.08000	.14471	.581	-.2060	.3660
รวม	1.00	2.00	.20536	.10402	.063	-.0124	.4231
		3.00	.27429*	.10744	.019	.0494	.4992
	2.00	1.00	-.20536	.10402	.063	-.4231	.0124
		3.00	.06893	.10402	.516	-.1488	.2867
	3.00	1.00	-.27429*	.10744	.019	-.4992	-.0494
		2.00	-.06893	.10402	.516	-.2867	.1488

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

สรุป จากความเห็นของผู้บริโภคจะเห็นได้ว่าค่าความแปรปรวนที่ได้จากสถิติพบว่า ผลิตภัณฑ์ที่ 1 ผลิตภัณฑ์ที่ 2 และผลิตภัณฑ์ที่3มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ในหัวข้อความเหมาะสมของรูปทรง, ความเหมาะสมของลวดลายการย้อมสีและความเหมาะสมของสีที่นำมาใช้ส่วนผลิตภัณฑ์ที่ 1 มีความแตกต่างกันกับผลิตภัณฑ์ที่ 2 และผลิตภัณฑ์ที่3อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05ในหัวข้อความสวยงามและหัวข้อที่เหลือผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 รูปแบบไม่มีความแตกต่างกัน

4.3 ผลการศึกษาข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้ในการหาความพึงพอใจจากผู้ผลิต

ตารางวิเคราะห์แบบทดสอบความพึงพอใจของผู้ผลิต

ตารางที่ 4.6 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ผลิตจากการใช้แบบสอบถาม N = 50

รายการ	รูปแบบที่นำมาทดสอบความพึงพอใจ							
	รูปแบบที่1		รูปแบบที่2		รูปแบบที่3		ANOVA	
	$\bar{x}$	SD.	$\bar{x}$	SD.	$\bar{x}$	SD.	F	Sig.
1.ความเหมาะสมของขนาดสัดส่วน	4.21	0.82	4.14	1.02	4.16	1.40	3.19	0.60
2.ความเหมาะสมของรูปทรง	4.13	0.69	3.82	1.00	3.52	1.25	4.43	0.01
3.ความเหมาะสมของลวดลายย้อมสี	4.21	0.74	4.02	0.85	3.76	1.09	3.24	0.02
4.ความสวยงาม	4.26	0.75	3.70	0.74	3.60	0.92	9.68	0.05
5.ความเหมาะสมของวัสดุที่ใช้มาเป็นส่วนประกอบ	4.26	0.83	4.24	0.85	4.20	0.82	0.07	0.94
6.ความเหมาะสมของสีที่นำมาใช้	4.25	0.74	4.02	0.90	3.72	0.92	4.68	0.01
7.ความเหมาะสมของประโยชน์ใช้สอย	4.18	0.72	4.18	0.77	4.22	0.73	0.05	0.95
รวม	**4.22**	**0.73**	4.02	0.87	3.88	0.97	5.54	0.01

สรุป จากตารางสรุปการวิเคราะห์ผลความพึงพอใจของผู้ผลิตจำนวน 50 คน จะเห็นว่า รูปแบบที่ 1 มีค่าเฉลี่ยที่มากที่สุดอยู่ที่ 4.21 โดยรองลงมาเป็นรูปแบบที่ 2 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.02 และรูปแบบที่ 3 ค่าเฉลี่ยที่ 3.88

ตารางที่ 4.7 วิเคราะห์ความแปรปรวนของผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 รูปแบบจากผู้ผลิต

LSD

Dependent Variable	รูปแบบ1	รูปแบบ2	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
1.ความเหมาะสมของขนาดสัดส่วน	1.00	2.00	.28000	.22169	.209	-.1581	.7181
		3.00	.56000*	.22169	.013	.1219	.9981
	2.00	1.00	-.28000	.22169	.209	-.7181	.1581
		3.00	.28000	.22169	.209	-.1581	.7181
	3.00	1.00	-.56000*	.22169	.013	-.9981	-.1219
		2.00	-.28000	.22169	.209	-.7181	.1581
2.ความเหมาะสมของรูปทรง	1.00	2.00	.50000*	.20145	.039	-.0981	.6981
		3.00	.60000*	.20145	.003	.2019	.9981
	2.00	1.00	-.50000*	.20145	.039	-.6981	.0981
		3.00	.40000*	.20145	.041	-.0981	.6981
	3.00	1.00	-.60000*	.20145	.003	-.9981	-.2019
		2.00	-.40000*	.20145	.041	-.6981	.0981
3.ความเหมาะสมของลวดลายย้อมสี	1.00	2.00	.30000*	.18121	.032	-.1581	.5581
		3.00	.46000*	.18121	.012	.1019	.8181
	2.00	1.00	-.30000*	.18121	.032	-.5581	.1581
		3.00	.36000*	.18121	.023	-.0981	.6181
	3.00	1.00	-.46000*	.18121	.012	-.8181	-.1019
		2.00	-.36000*	.18121	.023	-.6181	.0981
4.ความสวยงาม	1.00	2.00	.56000*	.16173	.001	.2404	.8796
		3.00	.66000*	.16173	.000	.3404	.9796
	2.00	1.00	-.56000*	.16173	.001	-.8796	-.2404
		3.00	.10000	.16173	.537	-.2196	.4196
	3.00	1.00	-.66000*	.16173	.000	-.9796	-.3404
		2.00	-.10000	.16173	.537	-.4196	.2196
5. ความเหมาะสมของวัสดุที่ใช้มาเป็นส่วนประกอบ	1.00	2.00	.02000	.16882	.906	-.3136	.3536
		3.00	.06000	.16882	.723	-.2736	.3936
	2.00	1.00	-.02000	.16882	.906	-.3536	.3136
		3.00	.04000	.16882	.813	-.2936	.3736
	3.00	1.00	-.06000	.16882	.723	-.3936	.2736

	2.00	-.04000	.16882	.813	-.3736	.2936

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

ตารางที่ 4.7 วิเคราะห์ความแปรปรวนของผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 รูปแบบจากผู้ผลิต(ต่อ)

Dependent Variable	รูปแบบ1	รูปแบบ2				Lower Bound	Upper Bound
6.ความเหมาะสมของสีที่นำมาใช้	1.00	2.00	.42000*	.17157	.012	-.1191	.5591
		3.00	.52000*	.17157	.003	.1809	.8591
	2.00	1.00	-.42000*	.17157	.012	-.5591	.1191
		3.00	.40000*	.17157	.018	-.0391	.6391
	3.00	1.00	-.52000*	.17157	.003	-.8591	-.1809
		2.00	-.40000*	.17157	.018	-.6391	.0391
7.ความเหมาะสมของประโยชน์ใช้สอย	1.00	2.00	.00000	.14877	1.000	-.2940	.2940
		3.00	-.04000	.14877	.788	-.3340	.2540
	2.00	1.00	.00000	.14877	1.000	-.2940	.2940
		3.00	-.04000	.14877	.788	-.3340	.2540
	3.00	1.00	.04000	.14877	.788	-.2540	.3340
		2.00	.04000	.14877	.788	-.2540	.3340
รวม	1.00	2.00	.18000	.09135	.060	-.0085	.3685
		3.00	.30222*	.09135	.003	.1137	.4908
	2.00	1.00	-.18000	.09135	.060	-.3685	.0085
		3.00	.12222	.09135	.193	-.0663	.3108
	3.00	1.00	-.30222*	.09135	.003	-.4908	-.1137
		2.00	-.12222	.09135	.193	-.3108	.0663

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

สรุป จากความเห็นของผู้ผลิตจะเห็นได้ว่าค่าความแปรปรวนที่ได้จากสถิติพบว่า ผลิตภัณฑ์ที่ 1 ผลิตภัณฑ์ที่ 2 และผลิตภัณฑ์ที่3มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ในหัวข้อความเหมาะสมของรูปทรง, ความเหมาะสมของลวดลายย้อมสีและความเหมาะสมของสีที่นำมาใช้ส่วนผลิตภัณฑ์ที่ 1 มีความแตกต่างกันกับผลิตภัณฑ์ที่ 2 และผลิตภัณฑ์ที่3อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05ในหัวข้อความสวยงามและหัวข้อที่เหลือผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 รูปแบบไม่มีความแตกต่างกัน

จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพบว่าความเห็นของผู้บริโภคและผู้ผลิตมีความเห็นที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันในเรื่องรูปแบบผลิตภัณฑ์ โดยค่าความแปรปรวนที่ได้จากสถิติ ผลิตภัณฑ์ที่ 1 ผลิตภัณฑ์

ที่ 2 และผลิตภัณฑ์ที่ 3 เห็นว่ามีความแตกต่างกันเป็นนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จำนวน 3 หัวข้อ และไม่มีความแตกต่างกัน จำนวน 4 หัวข้อ

4.4 ผลการวิเคราะห์การประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน จากจากผ้าหม้อฮ่อม

ตารางที่ 4.8 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้บริโภคN=100

รายการ	**ความพึงพอใจของผู้บริโภค**		
	$\bar{x}$	**SD.**	**ระดับ**
1.ความเหมาะสมของขนาดสัดส่วน	4.25	0.89	ดี
2.ความเหมาะสมของรูปทรง	4.31	0.95	ดี
3.ความเหมาะสมของลวดลายจักสาน	4.20	0.84	ดี
4.ความสวยงาม	4.10	0.85	ดี
5.ความเหมาะสมของวัสดุที่ใช้มาเป็นส่วนประกอบ	4.22	0.93	ดี
6.ความเหมาะสมของสีที่นำมาใช้	4.35	0.84	ดี
7.ความเหมาะสมของประโยชน์ใช้สอย	4.07	0.82	ดี
รวม	**4.21**	**0.83**	ดี

จากตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์การประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากผ้าหม้อฮ่อม พบว่า ในภาพรวมผู้บริโภคมีความความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ระดับดี ส่วนในรายข้อย่อยมีความความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ระดับดีทุกข้อเช่นกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ภายใต้กรอบแนวคิดการวิจัยที่โครงการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเศษผ้าหม้อฮ่อมเหลือทิ้งจากการตัดเย็บ เพื่อความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มร้านค้าผ้าหม้อฮ่อม บ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิเคราะห์การการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยแยกตามประเด็นตัวชี้วัดต่างๆดังนี้

5.1.1. สรุปผลการศึกษาข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้ในการหาความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งเพศชายและหญิงมีจำนวนใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจส่วนตัว อายุเฉลี่ย 32 ปี รายได้เฉลี่ย 28,000 บาทในปัจจุบันผู้ตอบแบบสอบถามใช้งานผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อมน้อยมาก ใช้บ้างบางผลิตภัณฑ์ เนื่องจากมีความคิดเห็นโดยส่วนใหญ่ว่าผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อมแบบเดิมไม่มีความสวยงามน่าใช้ และเห็นด้วยมากถ้านำเศษผ้าหม้อฮ่อมเหลือทิ้งจากการตัดเย็บมาทำผลิตภัณฑ์จากผ้าหม้อฮ่อมและมีการออกแบบและพัฒนาให้เป็นของตกแต่งบ้านให้มีประโยชน์ใช้สอยและรูปแบบที่ทันสมัยมากขึ้น มีความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์กรอบรูป พรมใช้ในการตกแต่งบ้านและใช้งานในห้องรับแขกหรือห้องนอน และถังใส่ของเอนกประสงค์ มีการตกแต่งด้วยการนำผ้าเหลือทิ้งจากการตัดเย็บมาใช้เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับเศษผ้าและสร้างรายได้ให้กับกลุ่มผู้ผลิตและร้านค้าเป็นอย่างมาก ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องสีสันส่วนประกอบในการตกแต่สีใดที่เหมาะสมในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเศษผ้าหม้อฮ่อม มีความคิดเห็นว่า**ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเศษผ้าหม้อฮ่อมควรมีวัสดุผ้า และโลหะมาเป็นส่วนประกอบ ควรมีกรรมวิธี**ตกแต่งด้วยวิธีปักลวดลายและตกแต่งด้วยมือ ใช้สแตนเลสและไม้เป็นตัวโครงสร้าง มีการออกแบบให้มีลักษณะรูปทรงเรขาคณิตเพื่ออำนวยความสะดวกในการผลิตและเป็นรูปทรงที่มาตรฐานเรียบหรูสามารถใช้ในการตกแต่งให้เข้ากับการตกแต่งได้ง่าย โดยออกแบบให้มีสไตล์แบบ Contemporary

5.1.2. สรุปผลการวิเคราะห์การออกแบบและพัฒนาของตกแต่งบ้าน

ความเห็นของผู้บริโภคและผู้ผลิตมีความเห็นที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันในเรื่องรูปแบบผลิตภัณฑ์ โดยค่าความแปรปรวนที่ได้จากสถิติ ผลิตภัณฑ์ที่ 1มีความแตกต่างกับผลิตภัณฑ์ที่ และมี 2 3 ความแตกต่างกับผลิตภัณฑ์ที่ รวมทั้งผลิตภัณฑ์ที่ 3 มีความแตกต่างกับผลิตภัณฑ์ที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ หัวข้อ 3 จำนวน 0.05ได้แก่ ความเหมาะสมของรูปทรง, ความเหมาะสมของลวดลายจักสานที่

เป็นลายย้อมหม้อห้อม,ความเหมาะสมของสีที่นำมาใช้ส่วนผลิตภัณฑ์ที่ มีความแตกต่างกันกับผลิตภัณฑ์ 1 0.05 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 3และผลิตภัณฑ์ที่ 2 ที่จำนวน 1 หัวข้อ ได้แก่ความสวยงามและไม่มีความแตกต่างกัน จำนวน 3 หัวข้อได้แก่ ความเหมาะสมของขนาดสัดส่วน, ความเหมาะสมของวัสดุที่ใช้มาเป็นส่วนประกอบ, ความเหมาะสมของประโยชน์ใช้สอยผลการวิเคราะห์การประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน จากเศษผ้าหม้อฮ่อมของกลุ่มร้านค้าและผู้ผลิตผ้าหม้อห้อม ตำบลทุ้งโฮ้ง จังหวัดแพร่ เห็นได้ว่า ในภาพรวมผู้บริโภคมีความความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ระดับดี ผลการวิเคราะห์การประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเศษผ้าหม้อฮ่อม เห็นได้ว่าในภาพรวมผู้บริโภคมีความความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ระดับดี ส่วนในรายข้อย่อยมีความความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ระดับดีทุกข้อเช่นกัน

5.2 ข้อเสนอแนะการวิจัย

การดำเนินการวิจัยนี้ได้กระทำตามกระบวนการศึกษาและขั้นตอนการวิจัยที่ได้ออกแบบไว้ ทั้งในส่วนของกระบวนการต่างๆ รวมถึงการทดสอบตัวแปร และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ที่พบซึ่งจัดว่าเป็นส่วนดีของการวิจัยอันทำให้สามารถเสนอแนะปัจจัยการออกแบบและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเศษผ้าเหลือทิ้งผ้าหม้อฮ่อมของกลุ่มร้านค้า และผู้ผลิตผ้าหม้อห้อม ตำบลทุ้งโฮ้ง จังหวัดแพร่ ดังในผลการวิจัยนี้ได้เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตามถ้าจะมีการนำผลของการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ไปใช้จำเป็นต้องมีบริบทที่ใกล้เคียงกัน หรือต้องมีการศึกษาในเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยอื่นเพิ่มเติมจากงานวิจัยฉบับนี้ เช่น ควรเพิ่มเติมในส่วนของข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดในการออกแบบที่ส่งผลต่อการรับรู้ของผู้บริโภค ที่มีรสนิยมหรือแนวคิดที่แตกต่างกันในแต่ละกลุ่ม เพื่อทำให้เกิดความรู้และเข้าใจรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างกันมากขึ้น ซึ่งอาจทำให้เกิดการขยายผลในวงที่กว้างขึ้น อันจะนำไปสู่การสร้างเศรษฐกิจให้ชุมชนของประเทศต่อไป

บรรณานุกรม

ภาวินี อินทวิวัฒน์. ปริญญานิพนธ์, **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ผ้าหม้อห้อม:กรณีศึกษาตำบลทุ่งโฮ้ง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่.** ปีการศึกษา 2555

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน มผช.20/2546,กระทรวงอุตสากหรรม

นิรัช สุดสังข์,2543. **การออกแบบอุตสาหกรรม ระบบและวิธีการพัฒนาผลิตภัณฑ์.**โครงการตำรา คณะคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

วิมลวรรณ ศตะกูรมะและคณะ. **การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องใช้และของตกแต่งบ้าน จากวัสดุต้นธูปฤาษีและก้านตาล ของกลุ่มอาชีพจักสานจังหวัดเพชรบุรี.** การประชุมวิชาการนานาชาติ “การยกระดับคุณภาพชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นอาเซียน”ระหว่างวันที่ 8 - 11สิงหาคม 2555 ณ อุทยานหลวงราชพฤกษ์ จังหวัดเชียงใหม่

วาสนา เจริญวิเชียรฉาย,2550.**การออกแบบลวดลายสำหรับผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านประเภทผ้าของผลิตภัณฑ์ OTOP จังหวัดปทุมธานี**.มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ALICE WESTGATE.(1999), **THE COMPLETE COLLOR DIRCETORY**. WATSON-GUPTILL PUBLICATION, A DIVITION OF VNU BUSINESS MEDIA,IMC. NY.

TY PENNINGTON.(2008), **GOOD DESIGN CAN CHANGE YOUR LIFE**. SIMON&SCHUSTER PAPERBACKS A DIVITION OF SIMON&SCHUSTER,INC.NY.

Euromonitor, World Trade Atlas, Australian Bureau of Statistics, Furnishing Industry Association of Australia(FIAA) National,www.destinationliving.com.au, www.architectureanddesign.com.au)

www.decorations.com (Access date: 4 April. 2017)

www.furniture4world.blogspot.com (Access date: 18 April. 2017)

www.homewiseguides.com (Access date: 12 May. 2017)

http://www.openbase.in.th (Access date: 20 May. 2017)

https://www.baanlaesuan.com (Access date: 23 May. 2017)

ภาคผนวก

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก แสดงภาพผลิตภัณฑ์ต้นแบบผลิตภัณฑ์จากเศษผ้าเหลือทิ้ง บ้านทุ่งโฮ้ง จ.แพร่

ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

พรมเช็ดเท้าจากเศษผ้าหม้อห้อม

กรอบรูปติดผนังจากเศษผ้าหม้อห้อม

ถังใส่ของเอนกประสงค์จากเศษผ้าหม้อห้อม

ภาคผนวก ข แสดงภาพการลงพื้นที่กลุ่มร้านค้าและผู้ผลิตผลิตภัณฑ์จากเศษผ้าเหลือทิ้ง บ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่

ตัวอย่างภาพการลงพื้นที่กลุ่มร้านค้า และการผลิตผ้าหม้อห้อม บ้านทุ่งโฮ้ง จังหวัดแพร่

35บาท
35บาท

69 บาท

50
15 บาท

Pringles

Done

ประวัติคณะผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการ

1. ชื่อ- สกุล (ภาษาไทย) **ดร.กิ่งกาญจน์ พิจักขณา**
   (ภาษาอังกฤษ) **Dr.Kingkarn Pijukkana**
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน **3 5401 005XXXX**
3. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ อาจารย์ ประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และการออกแบบ
4. หน่วยงานที่อยู่ที่ติดต่อได้ สะดวก พร้ อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ E-mail
   คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร 168 อยุธยา แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300 โทรศัพท์ 02-665-3777 ต่อ 5003 E-mail : kingkarn_mee@hotmail.com

5. ประวัติการศึกษา

   คอ.บ. (ศิลปอุตสาหกรรม) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

   ค.อ.ม. (เทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

   สถ.ด. (สาขาวิชาสหวิทยาการการวิจัยเพื่อการออกแบบ)(หลักสูตรนานาชาติ) คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

6. สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ

   สาขาวิชาการ การศึกษา

   กลุ่มวิชา เทคโนโลยีการศึกษา

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุสถานภาพในการทำวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละข้อเสนอการวิจัย เป็นต้น

   7.1 ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย : -

   7.2 หัวหน้าโครงการวิจัย :

   - หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม จากตอซังข้าวสำหรับเศรษฐกิจชุมชน พ.ศ. 2555

   - หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ยั่งยืน: กรณีศึกษา การใช้สีและวัสดุบรรจุภัณฑ์ที่สื่อถึงประโยชน์ใช้สอยเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2556

   - หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง ปัจจัยการรับรู้และความเข้าใจสัญลักษณ์กราฟิกบนผลิตภัณฑ์เทคโนโลยี ระหว่างผลิตภัณฑ์กับผู้ใช้งาน สำหรับผู้เสื่อมถอยทางด้านร่างกายกรณีศึกษา : สัญลักษณ์กราฟิกบนเครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้านสำหรับผู้สูงอายุ พ.ศ. 2558

   - หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน จากเส้นพลาสติก กลุ่มเรือนไทยจักสานพลาสติก ตำบลศรีพราน อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง พ.ศ. 2559

   7.3 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว : ชื่อแผนงานวิจัยและหรือโครงการวิจัย ปีที่พิมพ์ การเผยแพร่ และสถานภาพในการทำวิจัย

   - ผู้ร่วมวิจัยเรื่อง การศึกษาจิตวิทยาสีที่มีผลต่อผู้ที่มีความบกพร่อง

ทางการมองเห็นเลือนราง เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบ พ.ศ. 2551

- ผู้ร่วมวิจัยเรื่อง Development of Thai Handmade Paper from Sugar Cane Leaves for Handicraft and Package" (2007)

- ผู้ร่วมวิจัยเรื่อง Development project of the Dessert Products for Export Industry" (2007)

- ผู้ร่วมวิจัยเรื่อง The Development of the Packages for Thai Herbal Cookies (2004)

- ผู้ร่วมวิจัยเรื่อง The Development of Product and Packaging from Paper Orchid conservation and traditional Boats. (2004)

- ผู้ร่วมวิจัยเรื่อง Development of Paper Products from Pineapple Core (2004)

- หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม จากตอซังข้าวสำหรับเศรษฐกิจชุมชน พ.ศ. 2555

- หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ยั่งยืน: กรณีศึกษา การใช้สีและวัสดุบรรจุภัณฑ์ที่สื่อถึงประโยชน์ใช้สอยเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2556

- หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง ปัจจัยการรับรู้และความเข้าใจสัญลักษณ์กราฟิกบนผลิตภัณฑ์เทคโนโลยี ระหว่างผลิตภัณฑ์กับผู้ใช้งาน สำหรับผู้เสื่อมถอยทางด้านร่างกายกรณีศึกษา : สัญลักษณ์กราฟิกบนเครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้านสำหรับผู้สูงอายุ พ.ศ. 2558

7.4 งานวิจัยที่กำลังทำ

- หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่องการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน จากเส้นพลาสติกกลุ่มเรือนไทยจักสานพลาสติก ตำบลศรีพราน อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง พ.ศ. 2559

ประวัติคณะผู้วิจัย

ผู้ร่วมวิจัย

1. ชื่อ- สกุล (ภาษาไทย) **ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มานิตย์ แก้ววงษ์ศิริ**
   (ภาษาอังกฤษ) **Assistant Professor. Manit Kaewwongsiri**
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน : 31499 0037[redacted]

Type text here

3. ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์

4. หน่วยงานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ E-mail

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

168 ถนนศรีอยุธยา แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ 0 2665 3777 โทรสาร 0 2665 3800

E-mail : nidja_2012@live.com

5. ประวัติการศึกษา

ระดับปริญญา	คุณวุฒิ/สาขาวิชา	สถาบันอุดมศึกษา	ปีที่สำเร็จ
ปริญาโท	บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	2545
ปริญาตรี	ครุศาสตรบัณฑิต	วิทยาลัยครูสวนดุสิต	2537

6. สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ การบริหารธุรกิจ คหกรรมศาสตร์

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุสถานภาพในการทำวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละข้อเสนอการวิจัย เป็นต้น

7.1 ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย -

7.2 หัวหน้าโครงการวิจัย -

7.3 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

ชื่อผลงานวิจัย	ปีที่พิมพ์	การเผยแพร่	แหล่งทุน
โครงการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์กล้วยไม้เชิงอนุรักษ์และเรือโบราณจากกระดาษสา	2547	- รูปเล่มรายงาน	สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล 2547

การศึกษารูปแบบการใช้ชีวิตของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	2554	- รูปเล่มรายงาน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร 2554
การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์อุปโภค-บริโภคจากวัสดุเหลือใช้ที่ได้จากการผลิตของโรงงานอุตสหกรรมขนาดเล็กถึงขนาดกลาง	2555	- การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ครั้งที่ 6 และการประชุมวิชาการนานาชาติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ครั้งที่ 5	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร 2555
การแปรรูปผ้าขาวม้าเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋าเพื่อจำหน่ายเป็นสินค้า OTOP	2556	- การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ครั้งที่ 6 และการประชุมวิชาการนานาชาติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ครั้งที่ 5	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พระนคร 2556
การศึกษาปัจจัยในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ยั่งยืน :กรณีศึกษาการใช้สีและวัสดุบรรจุภัณฑ์ที่สื่อถึงประโยชน์ใช้สอยเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	2556	- การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ครั้งที่ 6 และการประชุมวิชาการนานาชาติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ครั้งที่ 5	

ชื่อผลงานวิจัย	**ปีที่พิมพ์**	**การเผยแพร่**	**แหล่งทุน**
		- ออกรายการทีวี รายการ “สถานีนวตกรรม ของช่อง 11	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

		วันพฤหัสบดีที่ 17 ธันวาคม 2557 (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)	ราชมงคลพระนคร 2556
การอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลป์ดอกไม้แบบไทย : กรณีศึกษาประเพณีงานแต่งงาน	2558	- งานวันนักประดิษฐ์ ประจำปี 2559	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร 2558

ประวัติคณะผู้วิจัย

ผู้ร่วมวิจัย

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) **ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เสาวลักษณ์ คงคาฉุยฉาย**

   ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) **Assistant Professor. soawaluck kongkachuichay**

2. เลขหมายบัตรประจำตัว 31408004[redacted]
3. ตำแหน่งปัจจุบันผู้ช่วยศาสตราจารย์
4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก

   สาขาวิชาออกแบบแฟชั่นและเครื่องแต่งกาย คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

   มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

   168 ถนนศรีอยุธยา แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

   โทรศัพท์ 02 665 3798โทรสาร 02 665 3800

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) : soawaluck@hotmail.com

โทรศัพท์เคลื่อนที่ 086-0896198

5. ประวัติการศึกษา

ระดับการศึกษา	วุฒิการศึกษา	สาขา	ปีที่สำเร็จ	ชื่อสถาบันการศึกษา	ประเทศ
ปริญญาตรี	คหกรรมศาสตร์บัณฑิต คศ.บ.	คหกรรมศาสตร์ศึกษา-ผ้าและเครื่องแต่งกาย	2526	วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา	ไทย
ปริญญาโท	ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต ศศ.ม.	คหกรรมศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน	2544	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	ไทย

6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
สาขาสังคมวิทยากลุ่มวิชาภูมิปัญญาท้องถิ่น

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

7.1 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

1) ชื่อเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์กระดาษจากแกนสับประรด

สถานะ หัวหน้าโครงการ

แหล่งทุนวิจัยสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

งบประมาณ 876,320บาท

2) ชื่อเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากผ้าทอมือย้อมสีธรรมชาติ

สถานะ ผู้ร่วมโครงการ

แหล่งทุนวิจัยสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

งบประมาณ 500,000บาท

3) ชื่อเรื่อง การพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์เครื่องใช้จากผ้าสู่ชุมชนในเขตจังหวัดลพบุรี

สถานะ ผู้ร่วมโครงการ

แหล่งทุนวิจัยเครือข่ายการวิจัยภาคกลางตอนบน(สกอ.)

งบประมาณ225,000บาท

4) ชื่อเรื่อง การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตผ้า และผลิตภัณฑ์

สถานะ ผู้ร่วมโครงการ

แหล่งทุนวิจัยกระทรวงวิทยาศาสตร์

งบประมาณ 300,000บาท

5) ชื่อเรื่อง การพัฒนากระดาษจากใบอ้อยด้วยมือแบบไทยเพื่องานหัตถกรรมและบรรจุภัณฑ์

สถานะ ผู้ร่วมโครงการ

แหล่งทุนวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

งบประมาณ532,900บาท

6) ชื่อเรื่อง การพัฒนาการเรียนการสอนของคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

สถานะ ผู้ร่วมโครงการ

แหล่งทุนวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

งบประมาณ50,000บาท

7) ชื่อเรื่อง การศึกษาการใช้ประโยชน์จากเศษเส้นด้ายไหมเพื่อใช้ทำเครื่องประดับสตรี

สถานะ ผู้ร่วมโครงการ

แหล่งทุนวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

งบประมาณ 200,000บาท

8) ชื่อเรื่องการศึกษารูปแบบการใช้ชีวิตของนักศึกษา คณะเทคโนโลยี คหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

สถานะ หัวหน้าโครงการ

แหล่งทุนวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

งบประมาณ 10,000บาท

9) ชื่อเรื่อง การแปรรูปผ้าขาวม้าเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋าเพื่อจำหน่าย

เป็นสินค้า OTOP

สถานะ หัวหน้าโครงการ

แหล่งทุนวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

งบประมาณ 200,000บาท

10) ชื่อเรื่อง การพัฒนาผ้าบาติกเพื่อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก สำหรับกลุ่มอาชีพสหกรณ์ศิลปประดิษฐ์ เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

สถานะ ผู้ร่วมโครงการ

แหล่งทุนวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

งบประมาณ 300,000บาท

11) ชื่อเรื่อง การศึกษาโครงสร้างลายผ้าทอด้วยมือจากไหมพรมสำหรับผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก

สถานะ ผู้ร่วมโครงการ

แหล่งทุนวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

งบประมาณ 10,000บาท

ประวัติคณะผู้วิจัย

ผู้ร่วมวิจัย

1. ชื่อ- สกุล (ภาษาไทย) **ผู้ช่วยศาสตรจารย์ ดร.ประชา พิจักขณา**

   (ภาษาอังกฤษ) **Assistant Professor.Dr. Pracha Pijukkana**

2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน **3 3099 013●●●**

3. ตำแหน่งปัจจุบัน **ผู้ช่วยศาสตรจารย์**

4. หน่วยงานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ E-mail

   คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร 168 ถนนศรีอยุธยา แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300 โทรศัพท์ 02-665-3777 ต่อ 5003 E-mail : ton_pracha@hotmail.co.th

5. ประวัติการศึกษา

   อ.ส.บ.(เทคโนโลยีศิลปอุตสาหกรรม) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

   ค.อ.ม. (เทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

   กำลังศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก สาขาวิชาสหวิทยาการการวิจัยเพื่อการออกแบบ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

6. สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ

   สาขาวิชาการ การศึกษา

   กลุ่มวิชา เทคโนโลยีการศึกษา

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุสถานภาพในการทำวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละข้อเสนอการวิจัย เป็นต้น

   7.1 ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย : -

7.2 หัวหน้าโครงการวิจัย :

- หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาจิตวิทยาสีที่มีผลต่อผู้ที่มีความบกพร่องทางการมองเห็นเลือนราง เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบ พ.ศ. 2551
- หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเครื่องเสริมทักษะการเรียนพยัญชนะเบรลล์ไทย พ.ศ. 2552
- หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาอุปกรณ์การเรียนรู้แผนที่ประเทศไทย สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น พ.ศ. 2554

7.3 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว :

- ผู้ร่วมวิจัย โครงการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสำเร็จการศึกษาตามกำหนดเวลาและหลังกำหนดเวลาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พ.ศ. 2550
- หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาจิตวิทยาสีที่มีผลต่อผู้ที่มีความบกพร่องทางการมองเห็นเลือนราง เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบ พ.ศ. 2551
- หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเครื่องเสริมทักษะการเรียนพยัญชนะเบรลล์ไทย พ.ศ. 2552
- ผู้ร่วมวิจัย โครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ของใช้ในครัวเรือน ไข่เค็มและไวน์สำหรับกลุ่มสหกรณ์การเกษตรหุบกะพง จำกัด พ.ศ. 2552
- หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาอุปกรณ์การเรียนรู้แผนที่ประเทศไทย สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น พ.ศ. 2554
- ผู้ร่วมวิจัยโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาและออกแบบเฟอร์นิเจอร์ครัวเพื่อช่วยฝึกประสบการณ์การทำอาหารสำหรับผู้พิการทางสายตา พ.ศ. 2554
- ผู้ร่วมวิจัยโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม จากตอซังข้าวสำหรับเศรษฐกิจชุมชน พ.ศ. 2555
- ผู้ร่วมวิจัยโครงการวิจัยเรื่องปัจจัยการรับรู้และความเข้าใจสัญลักษณ์กราฟิกบนผลิตภัณฑ์เทคโนโลยี ระหว่างผลิตภัณฑ์กับผู้ใช้งาน สำหรับผู้เสื่อมถอยทางด้านร่างกายกรณีศึกษา : สัญลักษณ์กราฟิกบนเครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้านสำหรับผู้สูงอายุ พ.ศ. 2558

7.4 งานวิจัยที่กำลังทำ :

- ผู้ร่วมวิจัยโครงการวิจัยเรื่องการศึกษาและพัฒนาเครื่องเรือนจากเส้นพลาสติก กลุ่มเรือนไทยจักสานพลาสติก ตำบลศรีพราน อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง พ.ศ. 2559